

भोटखोला गाउँपालिका

गाउँपालिका पाश्र्वचित्र, २०८१

प्रतिवेदन

भोटखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

हटिया, संखुवासभा

कोशी प्रदेश, नेपाल

भोटखोला गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र (आ.व.२०८०/८१)

तयार गर्ने

भोटखोला गाउँपालिका, संखुवासभा, कोशी प्रदेश, नेपाल

प्राबिधिक सहयोग

शुलभ लिगल एण्ड रिसर्च प्रा. लि. काठमाण्डौ

प्रकाशक: भोटखोला गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

हटिया, संखुवासभा ।

सम्पर्क फोन:

वेभसाइट: <https://www.bhotkholamun.gov.np/>

इमेल: bhotkholamun@gmail.com

सर्वाधिकार: प्रकाशकमा

प्रकाशन वर्ष: २०८१

मुद्रक:

विषयसूची

परिच्छेद – एक परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ उद्देश्य	३
१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरु	३
१.४ तयारीका चरण	३
१.४.१ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला	३
१.४.२ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन	४
१.४.३ तथ्याङ्क संकलन, तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी	४
१.४.४ वस्तुगत विवरण मस्यौदा तयारी	५
१.४.५ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन	५
१.४.६ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी	५
१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा	५
परिच्छेद दुई गाउँपालिकाको चिनारी	७
२.१ भौगोलिक अवस्थिति	७
२.२ प्रशासनिक विभाजन	८
२.३ गाउँपालिकाका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरु	८
परिच्छेद तीन जनसांख्यिक तथा घरधुरीको अवस्था	९
३.१ जनसांख्यिक अवस्था	९
३.२ घरधुरीको विवरण	१०
३.३ उमेर समूह अनुसार जनसंख्या	१०
३.४ जातियताको विवरण	११
३.५ धार्मिक बिबरण	१२
३.६ मातृभाषा आधारमा घरधुरी बिबरण	१३
३.७ वसोवासका आधारमा जनसंख्या बिबरण	१४
३.८ परिवारको प्रकार सम्बन्धि बिबरण	१५
३.९ मतदाता सम्बन्धि घरधुरी बिबरण	१५
३.१० घरको स्वामित्व र प्रकार सम्बन्धि बिबरण	१६
परिच्छेद चार आर्थिक अवस्था	१९
४.१ कृषि तथा खाद्य पर्याप्तता	१९

४.२ पशुपालन	२३
४.३ रोजगारी तथा परम्परागत शिप	२४
४.४ आम्दानी र आम्दानीको श्रोतको अवस्था	२७
४.५ जग्गाको स्वामित्व	३१
४.६ जिवन स्तर सुधार सम्बन्धि विवरण	३३
४.७ बैकिङ्ग पहुच	३६
परिच्छेद पाँच: सामाजिक अवस्था	३७
५.१ शिक्षा	३७
५.२ स्वास्थ्य	४२
५.३ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	५२
परिच्छेद छ पूर्वाधार विकास	५८
६.१ सडक तथा पुल, उर्जा र सिँचाई	५८
६.२ खानेपानी तथा सिँचाई	५८
६.३ आवासीय सुविधा, वस्ती विकास तथा नागरिकका सुविधा	६०
परिच्छेद सात वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	६३
७.१ वन तथा जैविक विविधता	६३
७.२ भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	६३
७.३ विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन	६४
परिच्छेद आठ संस्थागत विकास तथा सुशासन	६५
८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन	६५
८.२ आन्तरिक श्रोत व्यवस्थापन	६६
अनुसूचि १ घरधुरी सर्वेक्षणको प्रश्नावली	६७
अनुसूचि २ गणक अभिमुखीकरणको माईन्युट	७८
अनुसूचि ३ गणक अभिमुखीकरणका तशिवरहरू	७९

तालिका सूची

तालिका १. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा अन्तरवार्ताको परिणामको आधारमा परिवार	६
तालिका २. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा अन्तरवार्ता पुरा भएको परिवार	६
तालिका ३. प्रशासनिक विभाजन	८
तालिका ४. प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरु	८
तालिका ५. भोटखोला गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्था	९
तालिका ६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा घरधुरी र घरमुली वारेको विवरण	१०
तालिका ७. गाउँपालिकाको उमेर समुहको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	१०
तालिका ८. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको जातियता	११
तालिका ९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा जातिगत रुपमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	११
तालिका १०. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको लैङ्गिकता	१२
तालिका ११. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा लिङ्गको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१२
तालिका १२. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको धर्म	१२
तालिका १३. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१३
तालिका १४. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको मातृभाषा	१३
तालिका १५. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१४
तालिका १६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको मातृभाषा बोल्ने विवरण	१४
तालिका १७. भोटखोला गाउँपालिकामा घरमा उपलब्धताको आधारमा जनसंख्याको विवरण	१४
तालिका १८. परिवारको जनसंख्यामा घरमा नभएकाहरु हाल बस्ने ठाँउको विस्तृत विवरण	१५
तालिका १९. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको प्रकारको विवरण	१५
तालिका २०. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको मतदाता संख्या	१६
तालिका २१. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घर भएको विवरण	१६
तालिका २२. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार हाल बसिरहेको घरको स्वामित्व	१७
तालिका २३. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बस्ने घरको तला	१७
तालिका २४. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको छुट्टै भान्साको विवरण	१७
तालिका २५. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बसेको घरको गारोको विवरण	१८
तालिका २६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बसेको घरको छानोको विवरण	१८
तालिका २७. गाउँपालिकामा परिवारको बेमौसमी तरकारी खेतिको आधारमा बर्गिकरण	१९
तालिका २८. गाउँपालिकामा परिवारमा खेतिपातिमा आधुनिक र विकासे मलको प्रयोग	१९
तालिका २९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा खेतिपातिमा प्राङ्गारीक मल प्रयोग	२०

तालिका ३०. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारको करेशाबारीको आधारमा बर्गिकरण	२०
तालिका ३१. गाउँपालिकामा परिवारले खेति गर्ने /नगर्ने गरेको वारेको विस्तृत विवरण	२०
तालिका ३२. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारले खेति गर्ने बाली वारे विस्तृत विवरण	२१
तालिका ३३. कृषि आम्दानीले मात्र वर्ष भरिमा ढुक्क खान पुग्ने महिनाको आधारमा बर्गिकरण	२१
तालिका ३४. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान पुग्ने परिवार बर्गिकरण	२२
तालिका ३५. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुगेर भोकै भएको परिवार	२२
तालिका ३६. परिवारमा सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुगेर भोकै भएको मात्रा	२३
तालिका ३७. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुग्दा गुजारा चलाउने तरिका	२३
तालिका ३८. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुग्नुको कारण	२३
तालिका ३९. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारले पशुपंक्षी पाले नपालेको विवरण	२४
तालिका ४०. भोटखोला गाउँपालिकामा पशुपंक्षी पालेका परिवारको बिबरण	२४
तालिका ४१. सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याको मुख्य पेशाको विवरण	२५
तालिका ४२. सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याको सहायक पेशाको विवरण	२५
तालिका ४३. गाउँपालिकामा परिवारले प्रयोग गरेको परम्परागत ज्ञान र शीपको विवरण	२६
तालिका ४४. परिवारले प्रयोग गरेको परम्परागत ज्ञान र शीपको सुधारको लागि आवश्यकता	२७
तालिका ४५. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारको आम्दानीको श्रोतको आधारमा बर्गिकरण	२७
तालिका ४६. परिवारको बार्षिक सरदर परिवारिक आम्दानीको आधारमा बर्गिकरण	२८
तालिका ४७. गाउँपालिकामा परिवारको बार्षिक सरदर परिवारिक खर्चको आधारमा बर्गिकरण	२९
तालिका ४८. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा विगत १२ महिनामा रेमिट्यान्सको प्राप्ति	२९
तालिका ४९. गाउँपालिकामा परिवारमा विगत १२ महिनामा आएको रेमिट्यान्सको रकम	२९
तालिका ५०. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा आएको रेमिट्यान्सको मुख्य खर्च शीर्षक	३०
तालिका ५१. गाउँपालिकामा परिवारमा आएको रेमिट्यान्सको दोश्रो मुख्य खर्च शीर्षक	३०
तालिका ५२. विगत ३ बर्षमा लिएको तालिमको आधारमा विस्तृत विवरण	३१
तालिका ५३. गाउँपालिकामा परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा छ छैन वारेको अवस्था	३१
तालिका ५४. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा नहुनुको कारण	३२
तालिका ५५. परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा भएको विस्तृत विवरण	३२
तालिका ५६. परिवारमा महिलाको नाममा जग्गाको स्वामित्वको विवरण	३२
तालिका ५७. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा बाँझो जग्गा हुने विवरण	३३
तालिका ५८. गाउँपालिकामा परिवारले अरुको जग्गा कमाउने वारेको विस्तृत विवरण	३३
तालिका ५९. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवस्यकता	३३
तालिका ६०. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको दोश्रो आवस्यकता	३४

तालिका ६१. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको तेश्रो आवश्यकता	३४
तालिका ६२. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवश्यकता	३४
तालिका ६३. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवश्यकता	३५
तालिका ६४. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवश्यकता	३५
तालिका ६५. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा वैकमा खाताको अवस्था	३६
तालिका ६६. भोटखोला गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाको विवरण	३७
तालिका ६७. गाउँपालिकामा ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले लेखपढ गर्न सक्ने /नसक्ने विवरण	३८
तालिका ६८. गाउँपालिकामा ५ बर्ष माथिको जनसंख्या कहिल्यै विद्यालय गए नगएको विवरण	३८
तालिका ६९. ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले हाल अध्ययनरत रहे नरहेको बारेको विवरण	३८
तालिका ७०. परिवारको ५ बर्ष माथिको जनसंख्या हाल अध्ययनरत विद्यालयको प्रकार	३९
तालिका ७१. गाउँपालिकामा परिवारको ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले पुरा गरेको शैक्षिक तह	३९
तालिका ७२. परिवारको ५ देखि १५ बर्ष उमेर समुहमा हाल विद्यालयको जाने मात्रा	४०
तालिका ७३. परिवारको ५ देखि १५ बर्ष उमेर समुहमा हालको छात्रवृत्तिको विवरण	४१
तालिका ७४. परिवारको ५ देखि १५ बर्ष उमेर समुहमा विद्यालय समयमा काममा जानेको संख्या	४१
तालिका ७५. परिवारको ५ बर्ष माथि उमेरकाले पढाई छाड्ने वा कहिल्यै स्कुल नजाने कारण	४१
तालिका ७६. भोटखोला गाउँपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण	४२
तालिका ७७. गाउँपालिकामा परिवारमा दीर्घरोगको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	४३
तालिका ७८. गाउँपालिकामा परिवारमा दीर्घरोगको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	४४
तालिका ७९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा ३० दिनमा लागेको रोगको वारेको विवरण	४४
तालिका ८०. मौषमी रोगको उपचार गरे नगरेको वारेको विवरण	४५
तालिका ८१. विगत ३० दिनमा रोग लागेकोमा उपचार गरेको ठाँउको विवरण	४५
तालिका ८२. सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा रोगका लागि उपचार खर्च जुटाएको तरिका	४५
तालिका ८३. सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा रोगका लागि उपचार नगर्नुको कारण	४६
तालिका ८४. परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को कुनै बच्चाको जन्म वारेको विवरण	४६
तालिका ८५. परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को पहिलो बच्चा जन्मदाको उमेर समुह	४६
तालिका ८६. पछिल्लो बच्चा जन्मदा स्वास्थ्य जाँच पटक	४७
तालिका ८७. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले टि.टि.रटि.डि. सुई लाएको /नलाएको विवरण	४८
तालिका ८८. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले खाएको आईरनरफोलिक एसिडको विवरण	४८
तालिका ८९. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले जुकाको औषधि खाएको नखाएको विवरण	४८
तालिका ९०. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले भिटामिन 'ए' खाएको नखाएको विवरण	४८
तालिका ९१. उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को पछिल्लो बच्चा जन्माएको स्थान सम्बन्धि विवरण	४९

तालिका ९२. उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)ले पछिल्लो बच्चा स्वास्थ्य संस्थामा नजन्माउने कारण	४९
तालिका ९३. परिवारमा नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको वारे जानकारी	४९
तालिका ९४.सर्वेक्षण भएको परिवारमा जीवन विमाको वारे जानकारी अवस्था	५०
तालिका ९५. गत हप्ता ५ बर्ष मुनिको बालबालिकामा झाडापखाला लागे नलागेको विवरण	५०
तालिका ९६.भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा ५ बर्ष मुनिको बालबालिकाको खोप अवस्था	५०
तालिका ९७. गाउँपालिकामा परिवारमा ५ बर्ष मुनिको बालबालिकाको खोप कार्डको अवस्था	५०
तालिका ९८. परिवारमा ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको BCG खोपको विवरण	५१
तालिका ९९. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको POLIO खोपको विवरण	५१
तालिका १००. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको DPT-HEP-B-HIB खोपको विवरण	५१
तालिका १०१. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको PNEUMOCOAL खोपको विवरण	५१
तालिका १०२. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको MELESSES/RUBELA खोपको विवरण	५२
तालिका १०३. गाउँपालिकामा परिवारको १६ बर्ष माथिको जनसंख्याको नागरिकताको विवरण	५२
तालिका १०४. सर्वेक्षण भएको परिवारको १६ बर्ष पुरा जनसंख्याको नागरिकता नहुनुको कारण	५२
तालिका १०५. गाउँपालिकामा परिवारको अपांगताको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	५३
तालिका १०६. परिवारको अपांगताको परिचयपत्रको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण	५३
तालिका १०७. गाउँपालिकामा परिवारमा उपलब्ध सामाजिक सुरक्षाको आधारमा विस्तृत विवरण	५३
तालिका १०८. गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा उपलब्ध सामाजिक सुरक्षाको प्रकार	५४
तालिका १०९. परिवारमा ० देखि १६ बर्ष उमेर समुहको जन्मदर्ताको विस्तृत विवरण	५४
तालिका ११०. सर्वेक्षण भएको परिवारमा जन्म दर्ता गर्न जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर	५४
तालिका १११. सर्वेक्षण भएको परिवारमा मृत्यु दर्ता गर्न जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर	५५
तालिका ११२.सर्वेक्षण भएको परिवारमा विवाह दर्ता गर्न जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर	५५
तालिका ११३. सर्वेक्षण भएको परिवारमा वसाँईसराई दर्ता गर्ने ठाँउको वारेको जानकारी स्तर	५५
तालिका ११४. परिवारमा पारपाचुके(सम्बन्ध बिच्छेद) दर्ता गर्ने ठाँउको वारेको जानकारी स्तर	५५
तालिका ११५. सर्वेक्षण भएको परिवारले गरेको ब्यक्तिगत घटना दर्ताको बिस्तृत विवरण	५६
तालिका ११६. परिवारमा विगत तीन बर्षमा मृत्यु भए नभएको वारेको विवरण	५६
तालिका ११७. परिवारमा विगत तीन बर्षमा मृत्युको कारण र मृतकको लिङ्ग वारेको विवरण	५६
तालिका ११८. परिवारमा १० बर्ष माथिको उमेर समुहको वैवाहिक अवस्थाको विवरण	५६
तालिका ११९. परिवारमा विवाहितहरूको पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेरको विवरण	५७
तालिका १२०. सडक तथा पुल, उर्जा र सिँचाईको विवरण	५८
तालिका १२१. गाउँपालिकाको खानेपानी तथा सिँचाई सुविधाको अवस्था	५८
तालिका १२२. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले खानेपानीको श्रोत	५९

तालिका १२३. भोटखोला गाउँपालिकाका प्रमुख बस्ती सम्बन्धी विवरण	६०
तालिका १२४. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा उपलब्ध बस्तु तथा सुबिधाहरु	६०
तालिका १२५. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले प्रयोग गरेको उज्यालोको श्रोत	६१
तालिका १२६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले बिजुलीको प्रयोग नगर्नुको कारण	६१
तालिका १२७. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले खाना पकाउने पहिलो ईन्धन श्रोत	६१
तालिका १२८. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा भएका परिवारले खाना पकाउने दोश्रो ईन्धन श्रोत	६१
तालिका १२९. वडागत रुपमा परिवारले खाना पकाउने धुँवारहित चुलोको विवरण	६२
तालिका १३०. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकार	६२
तालिका १३१. सर्वेक्षण भएको परिवारमा भुकम्प प्रतिरोधि विधि पालनाको अवस्था	६२
तालिका १३२. सर्वेक्षण भएको परिवारमा आफ्नो घरको नक्सा पासको अवस्था	६२
तालिका १३३. गाउँपालिकाको भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनको अवस्था	६३
तालिका १३४. गाउँपालिकाको विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन वारेको विवरण	६४
तालिका १३५. सर्वेक्षण भएको परिवारले महसुस गरेको घर भएको ठाँउको प्राकृतिक जोखिम	६४
तालिका १३६. परिवारको घर भएको ठाँउको प्राकृतिक जोखिम योजनाको अवस्था	६४
तालिका १३७. मा गाउँपालिकाको शासकिय पद्धति, संरचना लगायतको विवरण	६५
तालिका १३८. सर्वेक्षण भएको परिवारले तिरेको कर तथा शुल्क शिर्षक विवरण	६६

परिच्छेद – एक

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

दश बर्षे शसस्त्र द्वन्द्व, २०६२/६३ को लोकतान्त्रिक आन्दोलन तथा तत्पश्चातको मधेस आन्दोलनको जगमा स्थापित संघिय लोकतान्त्रिक गणतान्त्रिक व्यवस्थाले परिकल्पना गरेको संघिय शासन व्यवस्थालाई मुर्तरुप दिन संविधानसभा मार्फत घोषित नेपालको संविधानले सम्पूर्ण शासन व्यवस्थालाई सहअस्तित्व, समन्वय र सहकार्यको सिद्धान्तका आधारमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन राजनीतिक तहमा विभाजन गरेको छ । यी तीन तहले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता, राष्ट्रिय हित, सर्वांगीण विकास, बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संघीय शासन प्रणाली, मानव अधिकार तथा मौलिक हक, कानूनी राज्य, शक्ति पृथकीकरण र नियन्त्रण तथा सन्तुलन, बहुलता र समानतामा आधारित समतामूलक समाज, समावेशी प्रतिनिधित्व र पहिचानको संरक्षण गर्ने कुराको प्रत्याभूति संविधानले नै गरेको छ ।

अनुसूची-५ मा संघिय सरकारका ३५ वटा अधिकार सूची, अनुसूची-६ मा प्रदेशका २१ वटा अधिकार सूची, अनुसूची-७ मा सङ्घ र प्रदेशका २५ वटा साझा अधिकार सूची, अनुसूची-८ मा स्थानीय तहका २२ वटा अधिकार र अनुसूची-९ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका १५ वटा साझा अधिकार सूची निर्धारण गरी संविधानले तीनै तहमा अधिकार सम्पन्न सरकारको स्थापनाका लागि मार्ग प्रसस्त गरिदिएको छ ।

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको हुने र राज्यशक्तिको प्रयोग तीनै तहले संविधान र कानून बमोजिम गर्ने व्यवस्था गरेको छ । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तरसम्बन्ध सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ को स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धि अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धि अधिकारलाई सूचीकृत गरेको छ । नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धि नीति, कानून, मापदण्ड तर्जुमा, वेरोजगारको तथ्याङ्क सहित स्थानीय तहको आधारभूत तथ्याङ्क, संभाव्य प्राकृतिक, भौतिक र साँस्कृतिक श्रोत साधनको तथ्याङ्कीय अभिलेख, सूचना तथा प्रविधियुक्त तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहको कार्य क्षेत्र भनी उल्लेख गरेको छ ।

उपरोक्त संवैधानिक व्यवस्था र अधिकारको व्याख्या अनुसार स्थानीय तहको विस्तृत र खण्डीकृत तथ्याङ्क सहितको वस्तुगत विवरण तयार गर्न आधारभूत प्रक्रिया, विधि र फारामहरु सहितको गाउँ तथा नगर वस्तुगत विवरण तयारी (पहिलो संशोधन) कार्यविधि, २०७८ जारी भएको छ । कार्यविधिको प्रमुख उद्देश्य प्रत्येक स्थानीय तहहरुले विकास प्रक्रिया तथा सेवा प्रवाहका लागि नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु तयार गर्न अत्यावश्यक आधारभूत तथ्याङ्क, सूचना वा विवरण संकलन, विश्लेषण तथा व्यवस्थापनका न्यूनतम विषयहरुमा एकरूपता र स्तरीयता कायम गरी तथ्याङ्क संकलनका पद्धति, प्रक्रिया, औजार तथा प्रक्रियाहरु निर्धारण गरी स्तरीय ढाँचामा गाउँ वा नगर वस्तुगत विवरण तयारी गर्न दिशानिर्देश प्रदान गरेको छ ।

नेपालको संविधान अनुसार नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तह शासन सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि बिधेयक तथा स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि आदेश, २०७४, स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई आ-आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरु तयार गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । सो अनुसार स्थानीय तहको रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतिजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारी आवश्यक रहेको छ । उक्त विवरणमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा गाउँपालिका भित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय श्रोत साधनहरुको तथ्याङ्कको विश्लेषण र प्रस्तुती संलग्न हुन आवश्यक छ ।

स्थानीय योजना तर्जुमा तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतिजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन वस्तुगत विवरणले निर्णयकर्ता तथा विकास प्रदायक संस्थालाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ । तसर्थ वस्तुगत विवरणमा योजना तर्जुमा, नतिजा अनुगमन तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक आधारभूत विवरण संकलन गर्ने र निश्चित अवधिमा त्यसलाई अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोग सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सूचना प्रविधिमा आधारित वस्तुगत विवरण संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेषणका आधारमा वस्तुगत विवरण प्रकाशन र अद्यावधिक गर्नु नै आर्थिक दृष्टिले समेत दीगो हुने लक्ष्यका साथ समग्र गाउँपालिकाको अवस्था तथा वस्तुस्थिति झल्कने गरि माहाकुलुङ्क गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण तयार गरिएको हो ।

१.२ उद्देश्य

- ✚ भोटखोला गाउँपालिकाको भौगोलिक, प्रशासनिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक, पूर्वाधार पहुँच, लगायत विकासको सन्दर्भमा समुदायको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नु ।
- ✚ विषयगत कार्यालय/शाखा, संघ/संस्थाको विवरण, अध्ययन, सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदनबाट प्राप्त आधारभूत तथा संस्थागत तथ्याङ्क एकीकृत र विश्लेषण गरी विषयगत रूपमा एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने
- ✚ गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, स्थानीय राजस्वको आधार र दर निर्धारण र विकास निर्माण कार्यका लागि आवश्यक वस्तुगत तथा विषयगत सूचना उपलब्ध गराउने
- ✚ गाउँपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

स्थानीय सरकार संचालन ऐन: २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा बेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को (ख) मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको घरधुरी सर्वेक्षण तयार तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेकोले सोहि अनुसार वडाको अवस्था सहित झल्कने गरि घरधुरी सर्वेक्षण तयार गरिएको छ ।

१.४ तयारीका चरण

१.४.१ वस्तुगत विवरण तयारी कार्यशाला

पाश्र्व चित्र तयारीको प्रकृत्यालाई अगाडि बढाउन गाउँ कार्यपालिका, शाखा प्रमुखहरू तथा स्थानीय सरोकारवालाको उपस्थितिमा एक दिने तयारी छलफल आयोजना गरियो । छलफलको मुख्य उद्देश्य पाश्र्व चित्र निर्माणको नीतिगत तथा व्यवहारिक महत्वका बारेमा जानकारी गराउनु, घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत विवरण संकलन गर्न तयार पारिएको प्रश्नावलीलाई छलफलबाट आवश्यक परिमार्जन सहित संशोधन गर्दै प्रमाणीकरण गर्नु, तथा पाश्र्व चित्र तयारीको सम्पूर्ण प्रकृत्याका बारेमा जानकारी गराउनु रहेको थियो । छलफलमा जम्मा १५ जनाको उपस्थिति थियो ।

१.४.२ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन

तयारी छलफलबाट प्रश्नावली तथा उल्लिखित प्रकृया अनुमोदन भएपश्चात कार्यपालिकाको निर्णयबाट छनौट भएका वडा स्तरमा खटिने गणकहरूलाई अभिमुखीकरण गरियो । सो कार्यका लागि ६ वटै वडाबाट वडा अध्यक्षहरूको सिफारिसमा वडा नं. १ बाट एक जना र बाँकी चार वटा वडाबाट अनमानित परिवार संख्याका आधारमा प्रत्येक वडाबाट दुई जनाका दरले गरी जम्मा ९ जना गणकको छनौट गरी दक्ष जनशक्तिहरूलाई घरधुरी सर्वेक्षणका लागि छनोट गरी प्रश्नावली, उत्तरदातासँग अन्तरवार्ता गर्ने तरिका तथा गणकले पालना गर्नु पर्ने नियमका बारेमा अभिमुखीकरण गरियो ।

पार्श्वचित्र निर्माण प्रक्रिया	
चरण	गतिविधि
पहिलो	वस्तुगत विवरण तयारी छलफल
दोश्रो	सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन
तेस्रो	तथ्याङ्क संकलन । तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी
चौथो	वस्तुगत विवरण मस्यौदा तयारी
पाँचौ	वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन
छैटौ	वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी
सातौ	वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन हस्तान्तरण

१.४.३ तथ्याङ्क संकलन, तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र श्रोत नक्सा तयारी

प्राप्त तथ्याङ्कलाई सूचनाको आवश्यकता अनुसार तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा विश्लेषण गरियो जस अन्तर्गत तथ्याङ्क तथा विवरणलाई विषय क्षेत्रगत, वडागत र सामाजिक संरचनागत (लैंगिक र जातीगत) रूपमा खण्डीकृत गरी प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । पार्श्व चित्र तयारीका लागि मुख्य गरेर प्राथमिक र द्वितीय श्रोतबाट तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । प्राथमिक श्रोतमा पारिवारिक विवरण संकलन तथा सहभागितामूलक तथ्याङ्कसंकलन फारम प्रयोग गरिएको थियो । द्वितीय श्रोतबाट तथ्याङ्कसंकलनका लागि संस्थागत सर्वेक्षण फारम उपयोग गरियो । तथ्याङ्क संकलनका लागि उपयोग गरीएका फारम अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, जिल्लास्थित विषयगत तथा डिभिजन कार्यालय, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरू, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, गैसस र समुदायमा आधारित संस्था, बैंक तथा वित्तीय संस्था र उक्त कार्यालय, निकाय र संस्थाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन र अनुसन्धानमूलक दस्तावेजहरू प्रमुख रूपमा रहेका छन् । निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, स्थानीय सहजकर्ता तथा गणकहरू परिचालन गरी उपलब्ध सर्वेक्षण विधि तथा तत्सम्बन्धी औजार बमोजिम तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । तथ्याङ्क संकलनलाई व्यवस्थित तथा मितव्ययी बनाउन “मोवाइल एप” मार्फत तथ्याङ्क संकलन गरि माइक्रोसफ्ट एक्सल मार्फत प्रशोधन तथा विश्लेषण गरियो । विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरू मध्ये

भौगोलिक, भौतिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विवरणलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित स्रोत नक्शा तयार गरियो ।

१.४.४ वस्तुगत विवरण मस्यौदा तयारी

वस्तुगत तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण, सश्लेषण तथा प्रशोधन पश्चात पार्श्व चित्रको प्रारम्भिक खाका तयार पारि प्रतिवेदनको प्रमाणीकरणका लागि गाउँपालिकामा पेश गरियो ।

१.४.५ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

पार्श्व चित्रको मस्यौदा प्रतिवेदनमा समावेश गरिएका गाउँपालिकाका विभिन्न क्षेत्रका तथ्याङ्कगत विवरणलाई प्रमाणीकरण गर्न गाउँपालिका स्तरीय प्रतिवेदन प्रमाणीकरण गोष्ठीको आयोजना गरियो । गाउँ सभा, कार्यपालिका तथा स्थानीय जानकारहरूको उपस्थितीमा भएको गोष्ठीले घरधुरी सर्वेक्षणमा समावेश भएका, हुन नसकेका तथा समावेश गर्न आवश्यक विषयवस्तुहरूको बारेमा आवश्यक पृष्टपोषण गरेको थियो । तीनै संकलित सुझावहरूलाई सम्बोधन गर्दै गाउँपालिकामा अन्तिम प्रतिवेदन पेश गरियो ।

१.४.६ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधि, गाँउ कार्यपालिकाका सदस्यहरू तथा गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी, बिषयगत कार्यालय तथा बिभिन्न तह तथा समुहबाट प्राप्त सल्लाह, सुझाव तथा प्रतिवेदन लेखनको क्रममा देखापरेका कमी कमजोरी तथा त्रुटिहरूलाई सच्याउदै घरधुरी सर्वेक्षण लेखन तथा निर्माण कार्य सम्पन्न गरियो ।

१.५ वस्तुगत विवरणको सीमा

संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले सूझाएको घरधुरी सर्वेक्षण निर्माण ढाँचा तथा स्थानीय आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्दै निर्माण गरिएको प्रस्तुत घरधुरी सर्वेक्षणले गाउँपालिकाका सम्भव भए सम्मका क्षेत्रहरूलाई समेट्न कोशिस गरेको छ । तथापि घरधुरी सर्वेक्षण तयारीका क्रममा केही सिमाहरू महसुस गरिएको थियो ।

पहिलो, गाउँपालिकाको कार्यालयले छनौट गरी सर्वेक्षणमा खटिएका गणकहरूले सबै परिवारमा पुगेर यथार्थ विवरण संकलन गरेका छन् भन्ने आधारमा यो पार्श्वचित्र तयार पारिएको छ ।

दोश्रो, समयको अभाव तथा प्राविधिक कठिनाईका कारण घरधुरी सर्वेक्षणबाट आउन सक्ने कतिपय सुचनाहरू प्राप्त गर्न सकिएन ।

तेश्रो, वस्तुगत सर्वेक्षणमा वडागत रूपमा सम्पूर्ण घर परिवारलाई समावेश गर्न कोशिस गरिएको भएतापनि बसाई सराई तथा अन्य कारणले कतिपय घरपरिवारको व्यक्तिगत विवरण समावेश गर्न सकिएको छैन ।

चौथो, यस प्रतिवेदनमा सर्वेक्षणको समयमा पुरा विवरण उपलब्ध गराउने परिवार जसमा अन्तरवार्ता पुरा भएको थियो उक्त परिवारहरू वारेको मात्र विवरणका आधारमा यो प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा अन्तरवार्ताको परिणामको आधारमा परिवारको विवरण तलको तालिका १ र सर्वेक्षणको क्रममा वडागत रूपमा अन्तरवार्ता पुरा भएको आधारमा विवरण तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा अन्तरवार्ताको परिणामको आधारमा परिवार

अन्तरवार्ता परिणाम विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्तर्वार्ता दिन नमानेको		१	३	१२		१६	१.०
अन्तर्वार्ता पूरा भएको	४८	२९१	२३४	३१७	२९१	११८१	७३.१
अन्य खुलाउने		१	६	१		८	०.५
घरमा कोही नभेटिएको	२५	२६	५३	६०	३०	१९४	१२.०
छिमेकीलाई सोधेर भरेको	३	६	१३		३२	५४	३.३
परिवार अन्तै वस्ने गरेको	१३	७९	५४	२	३	१५१	९.३
परिवार वसाई सराई गरेको	१		८	३		१२	०.७
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०
वडागत कुल प्रतिशत	५.५७	२५.००	२२.९६	२४.४४	२२.०३	१००.०	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका २. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा अन्तरवार्ता पुरा भएको परिवार

विवरण/वडा नंवर	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा
वडागत परिवार संख्या	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६
गाउँपालिकाको परिवार प्रतिशत	५.५७	२५.००	२२.९६	२४.४४	२२.०३	१००.०
अन्तरवार्ता पुरा भएको परिवार संख्या	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५
अन्तरवार्ता पुरा भएको प्रतिशत	५६.६७	७३.५१	६६.५८	८०.२५	९०.७३	७६.४२
गाउँपालिकाको अन्तरवार्ता पुरा प्रतिशत	४.१३	२४.०५	२०.००	२५.६७	२६.१५	१००.०

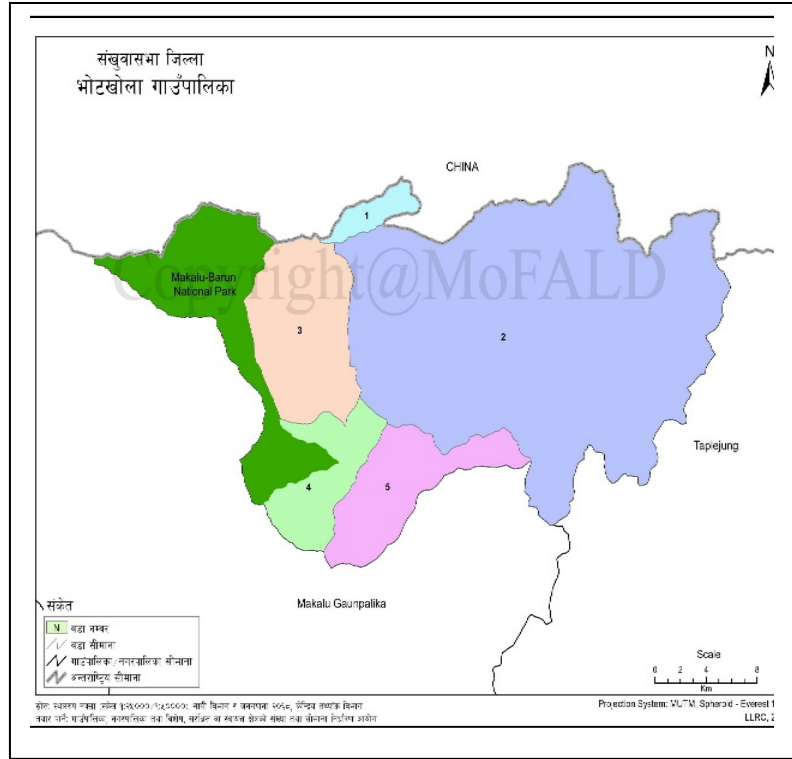
(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद दुई

गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

प्रदेश १, संखुवासभा जिल्लामा अवस्थित भोटखोला गाउँपालिका तत्कालिन् साविकका गा.वि.स किमाथांका, चेपुवा, हटिया र पावाखोला (१, २ र ३ नंवर वडाहरू) गा.वि.स. समावेश गरी भोटखोला गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । नेपालको उत्तरी छिमेकी राष्ट्र चीन संग सिमाना जोडिएको यो गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ६३९.०१ (वर्ग कि.मी.) रहेको छ । यो गाउँपालिका नेपालो २७ डिग्री १७ मिनेट १७ सेकेन्ड उत्तर पूर्वी देशान्तर र ८७ डिग्री २० मिनेट ०४ सेकेन्डमा उत्तरि अक्षांशमा फैलिएको सम्म फैलिएको छ ।

कोशी प्रदेश अन्तर्गत संखुवा-सभा जिल्लामा अवस्थित भोटखोला गाउँपालिका जिल्ला सदरमुकाम खाँदबारी नगरपालिका देखि करिब ३० कोष टाढा उत्तरी भेग (चीनको सीमाना) क्षेत्रमा रहेको छ । साबिकको किमाथाङ्का, चेपुवा, हटिया, पावाखोला (१-३ वडाहरू) गाउँविकास समितिहरू गाभिएर वनाइएको यस गाउँपालिकाको वि. स. २०७३ मा भोटखोला गाउँपालिका नामकरण घोषणा गरिएको हो । विशेषरूपमा भोटे, शेर्पा, तामाङ र राई जातिहरूको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा धर्मका आधारमा हेर्दा किराँत, बौद्ध र हिन्दु धर्मावलम्बीहरूको बसोबास रहेको छ ।

यस गाउँपालिकाको सिमाना पूर्वमा ताप्लेजुङ जिल्ला मिक्वाखोला र फाक्ताङलुङ गाउँपालिका, पश्चिम र दक्षिणमा संखुवासभा जिल्लाकै मकालु गाउँपालिका र उत्तर तर्फ नेपालको छिमेकी मुलुक चीनसँग सिमाना जोडिएको छ । वि.सं. २०७३ फाल्गुण २७ मा स्थापित यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको हटिया गाविस कार्यालयमा राखिएको छ । यहाँ किरात समुदायको बाहुल्यता रहेको छ ।

२.२ प्रशासनिक विभाजन

साविकको किमाथांका (१-९), चेपुवा (१-९), हटिया (१-९), र पावाखोला (१-३) लाई समावेश गरी भोटखोला गाउँपालिकालाई पाँचवटा प्रशासनिक इकाइमा विभाजन गरिएको छ जुन तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३. प्रशासनिक विभाजन

क्र स	साविकका गाविस	हाल कायम वडा	क्षेत्रफल वर्ग (वर्ग कि.मी.)
१	किमाथांका (१-९)	वडा नंवर १	१३.३७
२	चेपुवा (१-९)	वडा नंवर २	४३६.६६
३	हटिया (१-४)	वडा नंवर ३	८४.४३
४	हटिया (५-९)	वडा नंवर ४	४३.१४
५	पावाखोला (१-३)	वडा नंवर ५	६१.४२
	जम्मा	पाँच वटा वडा	६३९.०२

श्रोत: <https://sthaniya.gov.np/gis/>

२.३ गाउँपालिकाका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरू

गाउँपालिकाका प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको तल तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४. प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरू

क्षेत्र	विवरण
प्राकृतिक सम्पदा	३९० (५३%) वर्ग किमी वन क्षेत्र अरुण नदीले सिञ्चित क्षेत्र मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्जको बफर जोन बृहत् सगरमाथा पारिस्थितिकीय प्रणालीको एउटा महत्वपूर्ण अङ्ग वरुण सङ्गम स्थल, तातोपानी स्थल, हटिया तथा चेपुवा, हासपोखरी, भालेपोखरी, बन्दुके पोखरी, सिमबोकप, भम्बेम्म झरना, साल्दिम भ्याली, पोप्ति भञ्ज्याङ भ्याली, थाङ्बुडाँडा, तालेडाँडा, पेजुङ डाँडा, लछी डाँडा, छेसुम्ब डाँडा, छुपीक डाँडा, प्रमुख पदमार्गहरू : वरुण थाङ्ले पदमार्ग, थुदाम पदमार्ग, पोप्ती भञ्ज्याङ पदमार्ग, साल्दिम भ्याली पदमार्ग, मकालु बेस्केम पदमार्ग, छेसुम्ब पदमार्ग, वनस्पतिहरू : उतिस, चिलाउने, असारे, साल, सल्ला, टाँकी, ओखर, गोगन, ठोत्ने, भकिम्लो, लप्सी, दाँते ओखर, भोगटे जस्ता वनस्पति तथा चिराइतो, यार्सागुम्बा, पाँचऔँले, ठुलो ओखती, पदमचाल, धुपी सल्ला, बिख्मा, टिम्बुर जस्ता जडीबुटीजन्य वनस्पतिहरू
सांस्कृतिक सम्पदा	बसोबास गर्ने प्रमुख जातजाति : भोटे (ल्होमी/सिडसावा), नावा, शेर्पा, तामाङ, राई, गुरुङ र विश्वकर्मा मुख्य चाडपर्व : ल्होसार, उँभौली तथा उँधौली, दसैं, तिहार

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

परिच्छेद तीन

जनसांख्यिक तथा घरधुरीको अवस्था

३.१ जनसांख्यिक अवस्था

भोटखोला गाउँपालिकाकामा १६१६ घरधुरी रहेका छन् भने सर्वेक्षणको समयमा १२३५ घरधुरीको ५९१९ (७६.४२ प्रतिशत) जनसंख्याको विवरण प्राप्त भएको छ । सर्वेक्षण भएका घरधुरीको औषत परिवार संख्या ५.९ रहेको छ । घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१ अनुसार गाउँपालिकामा १६१६ घरपरिवार रहेकोमा अन्तरवार्ता पुरा भएको परिवार १२३५ को कुल जनसंख्या ५६१९ रहेको छ । उपस्थित परिवारको संख्याको औषतका आधारमा अनुपस्थित परिवार समेत कुल परिवार संख्या १६१६ का आधारमा प्रक्षेपण गर्दा भोटखोला गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ७३१८ जना हुनसक्ने देखिन्छ । कतिपय घरधुरी वसाई सराई गरेर अन्यत्र गएको तथा कुनै घरधुरी सर्वेक्षणको समयमा अन्तर्वार्ता दिन नमानेको, घरमा कोही नभेटिएको, परिवार अन्तै वस्ने गरेको, परिवार वसाई सरेको जस्ता कारणहरूले लगभग २३.५८ प्रतिशत घरधुरीको विवरण सर्वेक्षणको क्रममा प्राप्त गर्न सकिएन । तालिका ५ मा भोटखोला गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५. भोटखोला गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्था

जनसांख्यिक विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पुरुष	१४२	६९३	५९९	७८७	८२०	२८८१	५१.२७
महिला	११२	६२०	५२८	७४३	७३९	२७३४	४८.६६
यौनिक अल्पसंख्यक				१	३	४	०.०७
वडागत कुल जनसंख्या	२५४	१२३३	१०४७	१५३९	१५५४	५६९९	१००
वडागत जनसंख्या प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००	
लैङ्गिक अनुपात	७८.८७	१०१.१	१०१.७	९४.४१	८९.१५	९४.९	
अन्तरवार्ता भएको परिवार संख्या	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	
वडागत परिवार संख्या	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६९६	
अन्तरवार्ता नभएको परिवार संख्या	३९	१०७	१२४	७८	३३	३८१	
औषत परिवार संख्या	५.०	४.२	४.२	४.८	४.८	४.५	
वडागत वास्तविक जनसंख्या	४४८	१६७७	१५७२	१९०८	१७९३	७३९८	
वडागत जनसंख्या वितरण प्रतिशत	६.१	२२.९	२१.५	२६.१	२३.४	१००.०	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.२ घरधुरीको विवरण

घरधुरी सर्वेक्षण २०८१ अनुसार वडा नं. २ मा सबै भन्दा वढी ४०४ घरधुरी रहेका छन भने सबै भन्दा कम वडा नं. १ मा ९० घरधुरी रहेका छन । अर्को तर्फ लैङ्गिक रुपमा पुरुष घरमुली ७५.१ प्रतिशत र महिला घरमुली २४.९ प्रतिशत रहेको पाइयो । तालिका ५ मा गाउँपालिकामा वडागत रुपमा रहेका घरधुरी र घरमुली वारेको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा घरधुरी र घरमुली वारेको विवरण

लिङ्गका आधारमा घरमुली	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पुरुष	८४	३११	२२५	२७१	३२२	१२१३	७५.१
महिला	६	९३	१४६	१२४	३४	४०३	२४.९
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.३ उमेर समूह अनुसार जनसंख्या

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा लगभग ५९.४५ प्रतिशत आर्थिक रुपले सकृय जनसंख्या (१६ देखि ६० वर्ष उमेर समुहको) वस्ने गरेका छन् । गाउँपालिकाको उमेरका आधारमा प्राप्त जनसंख्यालाई तालिका ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७. गाउँपालिकाको उमेर समुहको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

जनसंख्या उमेर अनुसार वर्गिकरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा संख्या	प्रतिशत
पाँच बर्ष मुनीको जनसंख्या	१४	५६	५३	६३	११३	२९९	५.३२
पाँच बर्ष देखि दश बर्ष मुनीको जनसंख्या	३४	१०९	९६	१४४	१८६	५६९	१०.१३
सोह्र बर्ष मुनीको जनसंख्या	३५	१६१	१६३	२५२	२९१	९०२	१६.०५
सोह्र बर्ष देखि बिस बर्ष सम्मको जनसंख्या	३८	१४७	८५	३०१	१९९	७७०	१३.७०
एकाईस देखि तीस बर्ष सम्मको जनसंख्या	५१	२११	२१४	२७६	२६८	१०२०	१८.१५
एकतिस देखि चालिस बर्ष सम्मको जनसंख्या	३४	१३९	११०	१६९	१९४	६४६	११.५०
एकचालिस देखि पचास बर्ष सम्मको जनसंख्या	१८	९९	८९	१६०	१४५	५११	९.०९
एकाउन्न देखि साठी बर्ष सम्मको जनसंख्या	१२	१२९	१०९	७१	७३	३९४	७.०१
एकासठ्ठी देखि सत्तरी बर्ष सम्मको जनसंख्या	६	११३	८०	६५	५९	३२३	५.७५
एकाहत्तर बर्ष देखि माथि उमेरको जनसंख्या	१२	६९	४८	३०	२६	१८५	३.२९
वडागत जनसंख्या	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
वडागत जनसंख्या प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.४ जातियताको विवरण

सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा सवैभन्दा १०३१ परिवार (६३.८ प्रतिशत) भोटे समुदायका जाताजाति वसोवास गर्ने गरेका छन भने राई ३०४ परिवार (१८.८ प्रतिशत), तामाङ १२२ परिवार (७.५ प्रतिशत), शेर्पा ६९ (४.३ प्रतिशत), नावा ३७ परिवार (२.३ प्रतिशत) र गुरुङ ३० परिवार (१.९) प्रतिशत रहेका छन । तालिका ८ र ९ मा गाउँपालिकाको जातियता सम्बन्धि विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको जातियता

घरमुलीको जातियता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गुरुङ				२९	१	३०	१.९
तामाङ				३६	८६	१२२	७.५
नावा	१९	१५			३	३७	२.३
नेवार	१			५	१	७	०.४
बिश्वकर्मा	१	१	१	६	४	१३	०.८
भुजेल				२		२	०.१
भोटे	२१	३८६	३६८	२५२	४	१०३१	६३.८
राई	१	१		४५	२५७	३०४	१८.८
लिम्बु	१					१	०.१
शेर्पा	४६	१	२	२०		६९	४.३
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा जातिगत रुपमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

जातियताको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
क्षेत्री					२	२	०.०४
गुरुङ				८६	८	९४	१.६७
तामाङ	१		९	२२१	३१७	५४८	९.७५
दमाई		२		५		७	०.१२
नावा	५६	४०			२०	११६	२.०६
नेवार	४			१२		१६	०.२८
भुजेल			१			१	०.०२
भोटे	४८	११७४	१०२४	१०११	२१	३२७८	५८.३४
मगर			१	१	१	३	०.०५
राई		३	१	१२६	११५६	१२८६	२२.८९

लिम्बु					३	३	०.०५
विश्वकर्मा		१२	८	३७	२५	८२	१.४६
शेर्पा	१४५	२	३	३२	१	१८३	३.२६
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

अर्को तर्फ घरमुलीको लिङ्गका आधारमा ७५.१ प्रतिशत पुरुष तथा २४.९ प्रतिशत पहिला रहेका छन् । तालिका १० मा भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको घरमुलीको लिङ्ग र तालिका ११ मा लिङ्गका आधारमा जनसंख्या विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १०. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको घरमुलीको लैङ्गिकता

घरमुलीको लैङ्गिकता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पुरुष	८४	३११	२२५	२७१	३२२	१२१३	७५.१
महिला	६	९३	१४६	१२४	३४	४०३	२४.९
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा लिङ्गको आधारमा जनसंख्याको विवरण

लैङ्गिकताको आधारमा जनसंख्या	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पुरुष	१४२	६१३	५१९	७८७	८२०	२८८१	५१.२७
महिला	११२	६२०	५२८	७४३	७३१	२७३४	४८.६६
यौनिक अल्पसंख्यक				१	३	४	०.०७
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.५ धार्मिक बिबरण

सर्वेक्षण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा सबैभन्दा वढी ७९.५ प्रतिशत बौद्ध, १२.१ प्रतिशत किराँत, ६.४ प्रतिशत क्रिश्चियन र १.८ प्रतिशत हिन्दु परिवार रहेका छन् । तालिका १२ र १३ मा गाउँपालिकाको धार्मिक बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको घरमुलीको धर्म

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य				१	२	३	०.२
किराँत	१			११	१८४	१९६	१२.१

क्रिश्चियन		२२	१	७	७४	१०४	६.४
बौद्ध	८८	३८२	३६८	३५८	८८	१२८४	७९.५
हिन्दु	१		२	१८	८	२९	१.८
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १३. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा धर्मको आधारमा जनसंख्याको विवरण

धर्मको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य					१०	१०	०.१८
किराँत		१	२	२९	८४०	८७२	१५.५२
कृश्चियन		१०२	२	२२	३३१	४५७	८.१३
प्रकृती					१	१	०.०२
बौद्ध	२५४	११२९	१०३६	१२६७	३३६	४०२२	७९.५८
हिन्दु		१	७	२१३	३६	२५७	४.५७
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.६ मातृभाषा आधारमा घरधुरी बिबरण

सर्वेक्षण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा ९४४ (५८.४ प्रतिशत) घरधुरी भोटे भाषा बोल्छन भने १८.३ प्रतिशत राई भाषा, ८.२ प्रतिशत नावा भाषा, ७.५ प्रतिशत तामाङ भाषा, ४.१ प्रतिशत नेपाली भाषा र ३.५ प्रतिशत शेर्पा भाषा बोल्ने गर्छन । तालिका १४, १५ र १६ मा मातृभाषाका आधारमा घरधुरीको बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १४. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको घरमुलीको मातृभाषा

मातृभाषा	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
तामाङ		१		३६	८५	१२२	७.५
नावा	३६	९१			५	१३२	८.२
नेपाली	१	४	७	४९	५	६६	४.१
भोटे	१४	३०८	३६३	२५५	४	९४४	५८.४
राई	१			३८	२५७	२९६	१८.३
शेर्पा	३८		१	१७		५६	३.५
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १५. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

मातृभाषा	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
तामाङ	१		८	२२३	३१८	५५०	९.७९
नावा	११८	२९९			२१	४३८	७.७९
नेपाली	५	१२	२३	१४१	३०	२११	३.७६
भोटे	१५	९१७	१०१४	१००८	२०	२९७४	५२.९३
राई		३	१	१२६	११५७	१२८७	२२.९०
शेर्पा	११५	२	१	३३	२	१५३	२.७२
लिम्बु					६	६	०.११
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १६. गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको घरमुलीको मातृभाषा बोल्ने विवरण

मातृभाषा बोल्ने नबोल्ने	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नबोल्ने	१	२०	१	४	१०	३६	२.२
बोल्ने	८९	३८४	३७०	३९१	३४६	१५८०	९७.८
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.७ वसोवासका आधारमा जनसंख्या बिबरण

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा रहेका कुल ५६१९ जनसंख्या मध्ये १०६५ (१८.९५ प्रतिशत) अन्यत्रै वस्ने गरेका छन । तालिका १७ मा गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको घरमा उपलब्धताको आधारमा जनसंख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ भने तालिका १८ मा सर्वेक्षण भएको परिवारको जनसंख्यामा घरमा नभएकाहरु हाल बस्ने ठाँउको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १७. भोटखोला गाउँपालिकामा घरमा उपलब्धताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

परिवाससँग वस्ने नवस्ने विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नबस्ने	४१	२६४	३४८	२९०	१२२	१०६५	१८.९५
बस्ने	२१३	९६९	६९९	१२४१	१४३२	४५५४	८१.०५
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १८. परिवारको जनसंख्यामा घरमा नभएकाहरु हाल बस्ने ठाँउको विस्तृत विवरण

हाल बस्ने देश वा ठाउँ	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य एसिया		३	५	३		११	१.०३
अन्य देश		१५	५	१०	६	३६	३.३८
अर्कै जिल्ला	२१	१८५	२२१	१६६	१७	६१०	५७.२८
खाडी देश / मलेसिया			८	९	१५	३२	३.००
भारत		२४	१२	१४	१	५१	४.७९
यही जिल्ला	२०	३७	९७	८९	८३	३२६	३०.६१
वडागत कुल जम्मा	४१	२६४	३४८	२९०	१२२	१०६५	१००.००
प्रतिशत	३.८५	२४.७९	३२.६८	२७.२३	११.४६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.८ परिवारको प्रकार सम्बन्धि बिबरण

सर्वेक्षण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा ७६.५ प्रतिशत एकल तथा २३.५ प्रतिशत संयुक्त परिवारमा बसोवास गर्ने घरधुरी रहेका छन् । तालिका १९ मा गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको प्रकारको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १९. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको प्रकारको विवरण

परिवारको प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
संयुक्त	५४	७२	२०३	५०	१	३८०	२३.५
एकल	३६	३३२	१६८	३४५	३५५	१२३६	७६.५
वडागत कुल जम्मा	९०	४०४	३७१	३९५	३५६	१६१६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.९ मतदाता सम्बन्धि घरधुरी बिबरण

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा सर्वेक्षणमा सहभागी परिवारमा मतदाता नामावलीमा नाम भएका परिवारको सदस्य संख्या वारेमा सोधिएको प्रश्नका आधारमा यहाँ कुल १२३५ परिवारमा २७२० मतदाता रहेको देखिन्छ । २ जना मतदाता हुने परिवार सबैभन्दा बढी रहेको देखिन्छ भने एघार जना मतदाता भएको परिवार एउटा रहेको देखिन्छ । तालिका २० मा वडागत रुपमा सर्वेक्षण पुरा भएका परिवारको कुल मतदाता संख्या प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २०. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको मतदाता संख्या

मतदाता संख्याको आधारमा परिवार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक जनाको भएको	३	४२	४४	५	५०	१४४	५.३
दुई जनाको भएको	३८	२७६	२५८	१६६	३६२	११००	४०.४
तीन जनाको भएको	४५	२०४	११७	९०	१७१	६२७	२३.१
चार जनाको भएको	२४	१२०	६८	९६	८४	३९२	१४.४
पाँच जनाको भएको	३०	५५	६०	६०	२०	२२५	८.३
छ जनाको भएको	१२	३०	१८	४२	३६	१३८	५.१
सात जनाको भएको		१४		२८	७	४९	१.८
आठ जनाको भएको				१६		१६	०.६
नौ जनाको भएको				१८		१८	०.७
एघार जनाको भएको				११		११	०.४
वडागत कुल जम्मा	१५२	७४१	५६५	५३२	७३०	२७२०	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

३.१० घरको स्वामित्व र प्रकार सम्बन्धि विवरण

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा एउटा मात्र घर भएका घरधुरी १०८६ (८७.९ प्रतिशत) छन् भने घर नभएका २ घरधुरी रहेको देखिएको छ । तालिका २१ मा गाउँपालिकाको वडागत रूपमा सर्वेक्षण पुरा भएका परिवारको घर भएको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २१. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारको घर भएको विवरण

घर संख्या	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एउटा पनि नभएको		१	१	०		२	०.२
एक वटा घर भएको	४७	२६८	२१९	२७९	२७३	१०८६	८७.९
दुई वटा घर भएको	४	२५	२५	३५	४६	१३५	१०.९
तीन वटा घर भएको		४	३	३	४	१४	१.१
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षणमा सहभागी १२३५ परिवार मध्ये ९६.३ प्रतिशत परिवारको वसोवास आफ्नै स्वामित्वको घरमा रहेको पाइयो । तालिका २२ अनुसार गाउँपालिकामा पुरुषको स्वामित्व भएका घर ८९.० प्रतिशत, महिलाको स्वामित्व भएका ७.३ प्रतिशत, भाडामा लिएको १.९ प्रतिशत निःशुल्क उपलब्ध १.४ प्रतिशत र ऐलानी जग्गा ०.४ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका २२. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार हाल बसिरहेको घरको स्वामित्व

घरको स्वामित्व	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
भाडामा लिएको		४	५	६	९	२४	१.९
आफ्नै घर (पुरुषको स्वामित्व)	४५	२५२	२०८	२८२	३१२	१०९९	८९.०
आफ्नै घर (महिलाको स्वामित्व)	६	३६	२२	२४	२	९०	७.३
ऐलानी जग्गा			४	१		५	०.४
निःशुल्क उपलब्ध		५	८	४		१७	१.४
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

गाउँपालिकामा एक तले घर ७८१ (६३.२ %) दुई तले ४३६ (३५.३ %) र तीन तले १८ (१.५ %) रहेका छन् जुन तालिका २३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २३. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बस्ने घरको तला

घरको तला	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक तला	४८	२११	७६	१९२	२५४	७८१	६३.२
दुई तला	३	८५	१७०	११२	६६	४३६	३५.३
तीन तला		१	१	१३	३	१८	१.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

अर्को तर्फ भान्साको रुपमा छुट्टै कोठा प्रयोग गर्ने ११५७ (९३.७%), र भान्साको रुपमा छुट्टै कोठा प्रयोग नगर्ने ६.३ प्रतिशत रहेका छन् जुन तालिका २४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २४. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारको छुट्टै भान्साको विवरण

चुलोको संख्या	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक चुलो भएको	५१	२९४	२१३	२९७	३०२	११५७	९३.७
दुई चुलो भएको		३	३४	२०	२१	७८	६.३
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा लगभग ६४.५ प्रतिशत घर माटो जोडाई भएको ढुंगा/इँटाबाट, १६.३ प्रतिशत काठबाट, १५.७ प्रतिशत जस्ताबाट, १.६ प्रतिशत बाँस/स्याउला/पाल र १.५ प्रतिशत सिमेन्ट जोडाई भएको ढुंगा/इँटाबाट वनेको पाइयो ।

तालिका २५. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बसेको घरको गारोको विवरण

गारोको सामग्री	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
काँचो ईँटा			२	१		३	०.२
काठ	१	९	६९	४४	७८	२०१	१६.३
जस्ता पाता		५	६८	५०	७१	१९४	१५.७
बाँस/स्याउला/पाल		१	३	५	११	२०	१.६
माटो जोडाई भएको ढुंगा/ईँटा	५०	२८२	१०४	२०२	१५९	७९७	६४.५
सिमेन्ट जोडाई भएको ढुंगा/ईँटा				१५	४	१९	१.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

त्यसैगरी लगभग ७६ प्रतिशत घरधुरीको छानो जस्ता/टिनबाट निर्मित छ भने १५ प्रतिशत घरको छानो खर, पराल आदि सामग्रीबाट बनेको छ जुन तालिका २६ प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवार बसेको घरको छानोको विवरण

छानोको सामग्री	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
काठ/फल्याक	१०	५४	२	९	५	८०	६.५
खर/पराल/छ्वाली		२०	७	१७	३६	८०	६.५
जस्ता/टिन	४१	२२३	२३४	२६३	२६५	१०२६	८३.१
टायल/खपडा/झिँगटी/ढुंगा			३	१०	११	२४	१.९
ढलान/सिमेन्ट				१५		१५	१.२
पाल, प्लाष्टिक, स्याउला			१	३	६	१०	०.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद चार
आर्थिक अवस्था

करीव ७० प्रतिशत भन्दा वढी जनसंख्या कृषि पेशामा निर्भर रहेको यो गाउँपालिका मुख्यतया परम्परागत कृषि प्रणालीमै निर्भर छ । उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्र भएकाले भौगोलिक विकटताका कारण सहज वजार पहुचको अभावले रोजगारीका लागि अन्यत्र जाने क्रम वढेको देखिन्छ । समग्रमा भोटखोला गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्थालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ कृषि तथा खाद्य पर्याप्तता

भोटखोला गाउँपालिकामा करीव १७.४ प्रतिशत घरधुरीले वेमौसमी तरकारी खेती गर्ने गरेका छन् भने ६९ प्रतिशतले नगर्ने रहेको र १३.६ प्रतिशत घरधुरीलाई वौमौसमी तरकारी खेती वारेमा थाहा नै नभएको पाईनुले यहाँ परम्परागत तरकारी खेति गर्ने गरेको देखिन्छ । तालिका २७ मा गाँउपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको बेमौसमी तरकारी खेतिको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २७. गाँउपालिकामा परिवारको बेमौसमी तरकारी खेतिको आधारमा बर्गिकरण

वेमौसमी खेती गरेको नगरेको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	४	१४४	५	५५	७	२१५	१७.४
छैन	४०	१३३	१५३	२१९	३०७	८५२	६९.०
बेमौसमी तरकारी खेतिवारे थाहाछैन	७	२०	८९	४३	९	१६८	१३.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

गाउँपालिकामा ८४५ (६८.४ प्रतिशत) घरधुरीले खेतवारीमा विकासे मलको प्रयोग नगरेको पाईएको छ भने करीव ३१.६ प्रतिशत घरधुरी विकासे मल प्रति आकर्षक भएको देखिएको छ भने करीव ५३.९ प्रतिशत घरधुरीले प्राङ्गारिक मल प्रयोग गर्ने गरेका छन् । जुन तालिका २८ र २९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २८. गाँउपालिकामा परिवारमा खेतिपातिमा आधुनिक र विकासे मलको प्रयोग

विकासे मल प्रयोग	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छैन	५१	२३	२३५	२१७	३१९	८४५	६८.४
छ		२७४	१२	१००	४	३९०	३१.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका २९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा खेतिपातिमा प्राङ्गारीक मल प्रयोग

प्राङ्गारीक मल प्रयोग विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	२०	२९२	८६	१७१	९७	६६६	५३.९
छैन	२६	५	१४०	१३६	२२४	५३१	४३.०
प्राङ्गारीक मलको प्रयोगवारे थाहाछैन	५		२१	१०	२	३८	३.१
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

गाउँपालिकामा ४६७ (करीव ३७.८ प्रतिशत) घरधुरीसँग करेशावारी छैन । तालिका ३० मा सर्वेक्षण भएको परिवारको करेशावारीको अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३०. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारको करेशावारीको आधारमा बर्गिकरण

करेशावारी भए नभएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नभएको	४८	३९	१६४	१२०	९६	४६७	३७.८
भएको	३	२५८	८३	१९७	२२७	७६८	६२.२
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

भोटखोला गाउँपालिकामा कुल सर्वेक्षण गरिएका १२३५ घरधुरी मध्ये १३७५ (६६.४ प्रतिशत) कृषि पेशामा पूर्ण रूपमा आवद्ध छन् भने ६९५ (३३.५ प्रतिशत) घरधुरीले खेतिपाती गर्ने गरेका छैनन् । तालिका ३१ र ३२ मा खेतिपातीमा संलग्न घरधुरी सम्बन्धि बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३१. गाउँपालिकामा परिवारले खेति गर्ने /नगर्ने गरेको वारेको विस्तृत विवरण

खेति गर्ने /नगर्ने गरेको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
खेती गर्ने गरेको छ	५	१५८	९८	१०३	३३	३९७	३२.१
खेती गर्ने गरेको छैन	४६	१३९	१४९	२१८	२९०	८४२	६८.२
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३२. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारले खेति गर्ने बाली वारे विस्तृत विवरण

बालीको नाम	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
धान लगाउने परिवार		४८	९६	५६	१८	२१८	१७.६५
मकै लगाउने परिवार	१	२२८	७४	१९०	२४६	७३९	५९.८४
गहुँ लगाउने परिवार	४	४०	१३	३०	३१	११८	९.५५
जौ लगाउने परिवार	१	६	१४	१६	२५	६२	५.०२
उवा लगाउने परिवार	३०	९७	३	५१	१८	१९९	१६.११
कोदो लगाउने परिवार	४४	२४६	२०८	२२३	१४८	८६९	७०.३६
आलु लगाउने परिवार	४८	२६८	२०१	२६५	२५०	१०३२	८३.५६
फापर बाली लगाउने परिवार	१	२	२	५	१०	२०	१.६२
गेडागुडी बाली लगाउने परिवार	१	७४	१	३५	२६	१३७	११.०९
दाल बाली लगाउने परिवार			१	१	२	४	०.३२
तेल जन्य बाली लगाउने परिवार				१	१	२	०.१६
तरकारी बाली लगाउने परिवार	५	१५६	१०	६५	१६	२५२	२०.४०
फलफुल लगाउने परिवार	३	१	१	६	११	२२	१.७८
अलैंची वाली लगाउने परिवार		२४	१३८	१५८	२९६	६१६	४९.८८
अन्य केहि बाली लगाउने परिवार	२			२	३	७	०.५७

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा २५३ (करीव २०.५ प्रतिशत) घरधुरीलाई वाह्रै महिना कृषि उत्पादनले खान पुग्ने खाद्य पर्याप्तता रहेको छ भने अरू २५६ (२०.७ प्रतिशत) घरधुरीलाई सबैखाले आम्दानीले १२ महिनाका लागि खाद्य पर्याप्तता रहेको छ । खान नपुगेर भोकै बसेको जानकारी समेत १८ परिवारले दिएका थिए । तालिका ३३, ३४, ३५, ३६, ३७ र ३८ मा खाद्य पर्याप्तता तथा त्यसको असर सम्बन्धि विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३३. कृषि आम्दानीले मात्र वर्ष भरिमा ढुक्क खान पुग्ने महिनाको आधारमा बर्गिकरण

खान पुग्ने महिना	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक महिना पनि नपुग्ने	१	२		२	४	९	०.७
एक महिना पुग्ने	१	१	२	१०	२६	४०	३.२
दुई महिना पुग्ने		४	१	१७	४५	६७	५.४
तीन महिना पुग्ने		२	३	१०	२३	३८	३.१
चार महिना पुग्ने	१	३	६	१६	३५	६१	४.९
पाँच महिना पुग्ने	१०	५	१४	२२	३६	८७	७.०

छ महिना पुग्ने	११	९५	१६	६३	५९	२४४	१९.८
सात महिना पुग्ने		४९	३२	२८	१	११०	८.९
आठ महिना पुग्ने	८	५८	५५	४८	१८	१८७	१५.१
नौ महिना पुग्ने	२	२४	३४	२४	९	९३	७.५
दश महिना पुग्ने	९	५	३	८	७	३२	२.६
एघार महिना पुग्ने	६		३	४	१	१४	१.१
वाह महिना पुग्ने	२	४८	७९	६५	५९	२५३	२०.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३४. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान पुग्ने परिवार बर्गिकरण

खान पुग्ने महिना	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक महिना पनि नपुग्ने	१			१	१	३	०.३
एक महिना पुग्ने			१	१	१	३	०.३
दुई महिना पुग्ने				४	१२	१६	१.६
तीन महिना पुग्ने			१	१३	३५	४९	५.०
चार महिना पुग्ने			३	९	२१	३३	३.४
पाँच महिना पुग्ने	६		१३	२६	५४	९९	१०.१
छ महिना पुग्ने	१५	१४	१४	४१	७३	१५७	१६.०
सात महिना पुग्ने	१	१०	२३	१३	४	५१	५.२
आठ महिना पुग्ने	८	३७	५७	४१	१३	१५६	१५.९
नौ महिना पुग्ने	२	३०	२९	२५	११	९७	९.९
दश महिना पुग्ने	९	९	५	११	८	४२	४.३
एघार महिना पुग्ने	६	३	५	५	१	२०	२.०
वाह महिना पुग्ने	१	१४६	१७	६२	३०	२५६	२६.१
वडागत कुल जम्मा	४९	२४९	१६८	२५२	२६४	९८२	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३५. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुगेर भोकै भएको परिवार

भोकै बसेको थियो थिएन	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
थिएन	४८	९६	१४९	१८५	२३०	७०८	९७.५
थियो		७	२	५	४	१८	२.५
वडागत कुल जम्मा	४८	१०३	१५१	१९०	२३४	७२६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३६. परिवारमा सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुगेर भोकै भएको मात्रा

भोकै बसेको मात्रा	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एकदमै कम			१	१	२	४	२२.२
कहिलेकाँही		७	१	४	२	१४	७७.८
वडागत कुल जम्मा		७	२	५	४	१८	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३७. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुग्दा गुजारा चलाउने तरिका

नपुग्दा चलाउने तरिका	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अनुदानबाट चलाउने		४		१		५	०.७
आधा पेट खाने	१		२	१		४	०.६
ऋण लिएर खाने	३९	९९	१४७	१८४	२३४	७०३	९६.८
चल अचल सम्पत्ति बेच्ने	८		२	४		१४	१.९
वडागत कुल जम्मा	४८	१०३	१५१	१९०	२३४	७२६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ३८. सबैखाले आम्दानीले वर्ष भरिमा ढुक्क खान नपुग्नुको कारण

खान नपुग्नुको कारण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य खुलाउने		६	१	५	७	१९	२.६
आर्थिक समस्या		५२	११	२७	३१	१२१	१६.७
उत्पादन कम भएकोले	३६	८	२८	४८	६३	१८३	२५.२
खेतिमा काम गर्ने मान्छेको कमि	४	१६	५५	२८	५	१०८	१४.९
खेतियोग्य जमिनको कमि	८	२०	५५	७४	१२६	२८३	३९.०
बालिमा क्षति भएकोले		१	१	१	१	४	०.६
सिंचाईको समस्या				७	१	८	१.१
वडागत कुल जम्मा	४८	१०३	१५१	१९०	२३४	७२६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.२ पशुपालन

भोटखोला गाउँपालिकाको सर्वेक्षणको क्रममा यस क्षेत्रमा गाई, भैंसी, बारवा, भेडा, बंगुर, घोडा/खच्चड, याक/नाक/चौरी, कुखुरा, हाँस, कुकुर तथा विरालो पाल्ने गरेको पाईएको छ । सर्वेक्षणमा सहभागी परिवारको वडागत रूपमा पशुपंछी पाल्ने र नपाल्ने परिवारको विवरण तालिका ३९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३९. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारले पशुपंक्षी पाले नपालेको विवरण

पशुपंक्षी पाले नपालेको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पालेको छ	७	१९४	१३९	२२०	२९६	८५६	६९.३
पालेको छैन	४४	१०३	१०८	९७	२७	३७९	३०.७
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

त्यसैगरी तालिका ४० मा सर्वेक्षण भएको परिवारले पालेको पशुपंक्षी कति परिवारले के के पशुपंक्षी पालेका रहेछन् भन्ने वारेको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । जस अनुसार ४३.३ प्रतिशत घरधुरीले गाई गोरु, ५६.४ प्रतिशत परिवारले बाख्रा/खसी/बोका, ४६.८ प्रतिशत परिवारले सुँगुर/बंगुर/बँदेल , ८१.१ प्रतिशत परिवारले हाँस/कुखुरा/परेवा र ३७.७ प्रतिशत परिवारले कुकुर पाल्ने गरेको देखिन्छ । तलको तालिकामा पशुपंक्षी पालेका परिवारले पालेका पशुपंक्षिको बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४०. भोटखोला गाउँपालिकामा पशुपंक्षी पालेका परिवारको बिबरण

पशुपंक्षी पालेको नपालेको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गाई/गोरु	१	९८	७३	९५	१०४	३७१	४३.३
राँगा/भेंसी				९		९	१.१
बाख्रा/खसी/बोका	२	८५	६४	१२४	२०८	४८३	५६.४
भेंडा/भेंडी/च्यांग्रा		३	६	९	१५	३३	३.९
चौरी/झाप्के/याक/नाक	७	२७	६	१४	१	५५	६.४
सुँगुर/बंगुर/बँदेल	३	११४	८५	१०३	९६	४०१	४६.८
घोडा/गधा/खच्चड		४		३	५	१२	१.४
हाँस/कुखुरा/परेवा	१	१५९	९६	१७८	२६०	६९४	८१.१
कुकुर/विरालो	२	४७	३०	८३	१६१	३२३	३७.७
खरायो				२	३	५	०.६
अन्य किसिमको पशुपंक्षीहरु			१	२	२	५	०.६

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.३ रोजगारी तथा परम्परागत शिप

सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा १७८३ (३७.५३ प्रतिशत) आफ्नै कृषि पेशामा निर्भर छन् भने १.०३ प्रतिशत वैदेशिक रोजगारमा, ३.६४ प्रतिशत घरयासी काममा, १.०९ प्रतिशत निजी क्षेत्रमा जागिर तथा १.३ प्रतिशत व्यापार व्यावसायमा आश्रित छन् । तालिका ४१ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको

जनसंख्याको मुख्य पेशाको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ भने तालिका ४२ मा सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याको सहायक पेशाको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४१. सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याको मुख्य पेशाको विवरण

पेशाको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य भएमा खुलाउने		१२	२		१२	२६	०.५५
आफ्नै कृषि	७०	३९५	३८२	१५३	७८३	१७८३	३७.५३
आफ्नो र अरुको कृषि	२६	३४			१	६१	१.२८
इन्जिनियर			२		१	३	०.०६
कानून क्षेत्र		२	४		३	९	०.१९
कृषि ज्यालादारी	८	१६	५		३	३२	०.६७
केही पनि गर्न नसक्ने र असक्त	१	११	१६		१०	३८	०.८०
केही पनि नगर्ने	१	१३	१९		२	३५	०.७४
गैर कृषि ज्यालादारी	१	३	१			५	०.११
घरायसी काम	१२	८८	६४		९	१७३	३.६४
निजी क्षेत्रमा जागिर	४	३८	८		२	५२	१.०९
पत्रकारीता क्षेत्र				२		२	०.०४
विद्यार्थी	७४	३६१	३१६		३८७	११३८	२३.९५
वेरोजगार		१५	११		१	२७	०.५७
वैदेशिक रोजगारी		१६	१६		१७	४९	१.०३
व्यापार व्यवसाय	३	२५	२१	१०	३	६२	१.३०
शिक्षा क्षेत्र	२	४	८	३	८	२५	०.५३
समाज सेवा	१		७		१	९	०.१९
सरकारी जागिर	१	२९	१२	३	८	५३	१.१२
स्वास्थ्य क्षेत्र	२	६	४	१	४	१७	०.३६
वडागत कुल जम्मा	२०६	१०६८	८९८	१३२४	१२५५	४७५१	१००.००
प्रतिशत	४.३४	२२.४८	१८.९०	२७.८७	२६.४२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ४२. सर्वेक्षण भएको परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याको सहायक पेशाको विवरण

पेशाको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य भएमा खुलाउने	१	१२	४	१२	१४	४३	०.९१
आफ्नै कृषि	१८	१६२	२८२	३५८	४६४	१२८४	२७.०३
आफ्नो र अरुको कृषि	२३	८७		५२	२५	१८७	३.९४

इन्जिनियर			३	१		४	०.०८
कानून क्षेत्र		२	४	३	२	११	०.२३
कृषि ज्यालादारी	४८	५६	१८	११६	१७८	४१६	८.७६
केही पनि गर्न नसक्ने र असक्त	२	११	१८	१६	११	५८	१.२२
केही पनि नगर्ने	१	१३६	२६	६४	२	२२९	४.८२
गैर कृषि ज्यालादारी		३	३	२		८	०.१७
घरायसी काम	५६	१७६	१०७	१८५	१३९	६६३	१३.९५
निजी क्षेत्रमा जागिर	१	३७	१५	२१	१	७५	१.५८
पत्रकारीता क्षेत्र	१			०		१	०.०२
विद्यार्थी	४२	२९३	३१२	३९७	३८१	१४२५	२९.९९
वेरोजगार		१३	१४	११	२	४०	०.८४
वैदेशिक रोजगारी		१३	१८	१७	१३	६१	१.२८
व्यापार व्यवसाय	८	३७	२७	३२	१०	११४	२.४०
शिक्षा क्षेत्र	३	१	८	६	४	२२	०.४६
समाज सेवा		१	१०	६	३	२०	०.४२
सरकारी जागिर	१	२४	२४	२०	४	७३	१.५४
स्वास्थ्य क्षेत्र	१	४	५	५	२	१७	०.३६
वडागत कुल जम्मा	२०६	१०६८	८९८	१३२४	१२५५	४७५१	१००.००
प्रतिशत	४.३४	२२.४८	१८.९०	२७.८७	२६.४२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ४३ मा सर्वेक्षण भएको परिवारले प्रयोग गरेको परम्परागत ज्ञान र शीपको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ भने तालिका ४४ मा नागरिकको सो शीपको प्रयोग तथा सुधारका लागि आवश्यकता वारेमा विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४३. गाउँपालिकामा परिवारले प्रयोग गरेको परम्परागत ज्ञान र शीपको विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य (खुलाउने)		५	१०	३९	९९	१५३	१२.४
जडीवुटी संकलन गरी औषधि तयार गर्ने		५		२		७	०.६
जातीय पुरोहित			१			१	०.१
टोपी, स्वेटर, घरेलु कपडा आदी बुन्ने/सिउने		१	१	१		३	०.२
धातु तथा ढलौट आदीको सामान बनाउने		१	१	१	१	४	०.३

परम्परागत शीप नभएको	१	११४	७१	६४		२५०	२०.२
बेत, बाँस तथा काठको काम		६६	६७	११९	२१२	४६४	३७.६
माटोको सामान बनाउने			१	१	१	३	०.२
रक्सी जाँड आदी बनाउने	५०	१०४	२१	६२	५	२४२	१९.६
राडी पाखी बुन्ने		१	७४	२८	५	१०८	८.७
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ४४. परिवारले प्रयोग गरेको परम्परागत ज्ञान र शीपको सुधारको लागि आवश्यकता

सुधारको लागि सुझाव	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कानुनी प्रकृया र सीप आवश्यक		७	६७	४८	६६	१८८	१५.२
कच्चा पदार्थ आपूर्ति	४	९१	५	३५	१	१३६	११.०
प्रविधिमा सुधार		३१	१७	१६	१	६५	५.३
बजारको विकास	४१	३७	५७	११२	१९०	४३७	३५.४
शीप विकास तालिम	५	१५	२८	३५	५८	१४१	११.४
सहुलियत ऋण			२	४	१	७	०.६
सो सीप प्रयोग गर्न नचाहाने		२		३	६	११	०.९
वडागत कुल जम्मा	५०	१८३	१७६	२५३	३२३	९८५	७९.८

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.४ आम्दानी र आम्दानीको श्रोतको अवस्था

सर्वेक्षण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा ९८२ घरधुरी (७९.५ प्रतिशत)को आयको मुख्य श्रोत कृषि रहेको छ भने ६४७ (५२.४ प्रतिशत) को मुख्य श्रोत पशुपालन देखिन्छ । त्यसै गरि ६१.२ प्रतिशत कृषि ज्यालादारी, ३९.१ प्रतिशत गैर कृषि व्यवसाय, ३१.१ प्रतिशत गैर कृषि ज्यालादारी, १६.७ प्रतिशत नोकरी, ३.५ प्रतिशतको पर्यटन क्षेत्र र ७.९ प्रतिशतको वैदेशिक रोजगार आम्दानीको मुख्य श्रोत रहेको देखिएको छ । तालिका ४५ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको आम्दानीको श्रोतको आधार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४५. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारको आम्दानीको श्रोतको आधारमा बर्गिकरण

परिवारको आम्दानीको स्रोत	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कृषि (सबै कृषि वालीहरूको उत्पादन तथा विक्री)	४८	२४६	१८३	२५२	२५३	९८२	७९.५
पशुपालन (सबै पशुपंक्षिहरूको उत्पादन तथा विक्री)	४५	९८	८८	१६६	२५०	६४७	५२.४

कृषि ज्यालादारी	४८	१११	१५६	१९४	२४७	७५६	६१.२
गैर कृषि ब्यावसाय	३०	१०	७१	१२४	२४८	४८३	३९.१
गैर कृषि ज्यालादारी	३०	९	८९	१००	१६१	३८९	३१.५
जागिर र नोकरी	१४	५८	४६	५३	३५	२०६	१६.७
बैदेशिक रोजगार	२	११	१३	२५	४७	९८	७.९
कमिशन, मुनाफा, पेन्सन	२	२७	१४	२२	२१	८६	७.०
पर्यटन क्षेत्रको काम	२		८	११	२२	४३	३.५
जडिबुटि खेती तथा विक्री		४३	५	२२	१६	८६	७.०
दुग्ध पदार्थ विक्री			५	९	२२	३६	२.९
अण्डा विक्री		१	५	२८	२०	५४	४.४
आम्दानीको स्रोत अन्य केही	२	३	७	१९	४२	७३	५.९

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

त्यसैगरी गाउँपालिकाको लगभग ३० प्रतिशत घरधुरीको बार्षिक आम्दानी ५० हजार भन्दा कम हुने गरेको छ भने ३८.३ प्रतिशतको बार्षिक १ लाख सम्म पारिवारिक खर्च हुने गरेको सर्वेक्षणले देखाएको छ । तालिका ४६ मा गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको बार्षिक सरदर पारिवारिक आम्दानीको अवस्था र तालिका ४७ मा गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको बार्षिक सरदर पारिवारिक खर्चको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४६. परिवारको बार्षिक सरदर पारिवारिक आम्दानीको आधारमा बर्गिकरण

पारिवारिक आम्दानी तह	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
दश हजार भन्दा कम	०	४	७	४	१८	३३	२.७
दश हजार देखि तीस हजार सम्म	५	१२	५	३४	५९	११५	९.३
तीस देखि पचास हजार सम्म	१६	४२	६५	६४	६७	२५४	२०.६
पचास हजार देखि एक लाख सम्म	२०	१२०	६६	७५	६९	३५०	२८.३
एक लाख देखि दुई लाख सम्म	८	७१	५३	६७	७५	२७४	२२.२
दुई देखि तीन लाख सम्म	१	३५	२७	२५	९	९७	७.९
तीन देखि पाँच लाख सम्म	०	७	२३	३५	१२	७७	६.२
पाँच लाख भन्दा माथि	१	६	१	१३	१४	३५	२.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ४७. गाउँपालिकामा परिवारको बार्षिक सरदर परिवारिक खर्चको आधारमा बर्गिकरण

पारिवारिक खर्च तह	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
दश हजार भन्दा कम	०	२	३	३	१२	२०	१.६
दश हजार देखि तीस हजार सम्म	३	७	११	२३	४७	९१	७.४
तीस देखि पचास हजार सम्म	३	२८	२४	२६	३९	१२०	९.७
पचास हजार देखि एक लाख सम्म	२८	१२१	९६	११८	११०	४७३	३८.३
एक लाख देखि दुई लाख सम्म	१६	९७	५४	७८	७६	३२१	२६.०
दुई देखि तीन लाख सम्म	०	२४	३५	२५	१७	१०१	८.२
तीन देखि पाँच लाख सम्म	०	९	२१	२४	८	६२	५.०
पाँच लाख भन्दा माथि	१	९	३	२०	१४	४७	३.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

आम्दानीको श्रोत अन्तर्गत सर्वेक्षणको समयमा ४७ घरधुरी (३.८ प्रतिशत) ले विभिन्न देशमा रोजगारीमा गएकाहरूले पठाएको रेमिट्यान्स प्राप्त गरेका थिए जुन तालिका ४८ मा प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसैगरी तालिका ४९ मा सर्वेक्षण भएको परिवारमा विगत १२ महिनामा आएको रेमिट्यान्सको रकम र तालिका ५० र ५१ मा सर्वेक्षण भएको परिवारमा आएको रेमिट्यान्सको पहिलो र दोश्रो मुख्य खर्च गर्ने शीर्षकलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४८. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा विगत १२ महिनामा रेमिट्यान्सको प्राप्ति

रेमिटिन्स आए नआएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
आएन	५०	२७८	२३७	३०५	३१८	११८८	९६.२
आयो	१	१९	१०	१२	५	४७	३.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ४९. गाउँपालिकामा परिवारमा विगत १२ महिनामा आएको रेमिट्यान्सको रकम

आएको रेमिटिन्स रकम	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
विस हजार भन्दा कम	१	५	१	३	३	१३	२७.७
विस देखि पचास हजार सम्म	०	७	१	४	१	१३	२७.७
पचास देखि एक लाख सम्म		३	४	३		१०	२१.३
एक देखि दुई लाख सम्म		१	२	१		४	८.५
दुई देखि तीन लाख सम्म		१	१	१	१	४	८.५
तीन लाख भन्दा बढी	०	२	१	०	०	३	६.४
वडागत कुल जम्मा	१	१९	१०	१२	५	४७	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५०. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा आएको रेमिट्यान्सको मुख्य खर्च शीर्षक

पहिलो खर्च शीर्षक	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
ऋण तिर्न			१			१	२.१
खाद्यान्न किन्न	१	११		६	४	२२	४६.८
खेतिपाती/पशुपंक्षीको लागि			१	१		२	४.३
घर, जग्गा, गाडी आदिमा लगानी			२	१		३	६.४
बचत		१				१	२.१
लत्ताकपडा			१			१	२.१
शिक्षा		२	२	१	१	६	१२.८
सामाजिक संस्कार (बिहे/जन्म/मृत्यु/चाड)		२	१	१		४	८.५
स्वास्थ्य उपचार		३	२	२		७	१४.९
वडागत कुल जम्मा	१	१९	१०	१२	५	४७	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५१. गाउँपालिकामा परिवारमा आएको रेमिट्यान्सको दोश्रो मुख्य खर्च शीर्षक

दोश्रो खर्च शीर्षक	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
ऋण तिर्न		६	७	५	१	१९	४०.४
खाद्यान्न किन्न		३	१	२	१	७	१४.९
लत्ताकपडा	१	२	२	२	२	९	१९.१
शिक्षा		५		२	१	८	१७.०
स्वास्थ्य उपचार		३		१		४	८.५
वडागत कुल जम्मा	१	१९	१०	१२	५	४७	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकाका १० बर्ष माथिका ८२ जना (१.७३ प्रतिशत) ले कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रका विभिन्न प्रकारका तालिमहरु लिएको देखिएको छ । तालिका ५२ मा परिवारको १० बर्ष माथिको जनसंख्याले ३ बर्षयता लिएको तालिमको आधारमा विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५२. विगत ३ बर्षमा लिएको तालिमको आधारमा विस्तृत विवरण

सीपमूलक तालिमको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य	६	४	२	५	२	१९	०.४०
कुनै कृषि तथा गैरकृषि सीपमूलक तालिम नलिएको	२००	१०५६	८८१	१३०४	१२२८	४६६९	९८.२७
कृषि सम्बन्धी (जेटी, जेटीएर खाद्य प्रसोधन आदि)		२	३	३	४	१२	०.२५
जनस्वास्थ्य सम्बन्धी		३	१	३	२	९	०.१९
दुई वा दुई भन्दा बढी तालिम लिएको				२	६	८	०.१७
पर्यटन टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार कला सम्बन्धी			३	२	१	६	०.१३
पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी				१	२	३	०.०६
वन सम्बन्धी			१	१	२	४	०.०८
सिलाई बुनाई, बुटिक, सृंगार, पार्लर आदि		३	४	४	४	१५	०.३२
सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रीकल र इलेक्ट्रोनिकस (कम्प्युटर, विद्युत, मोवाईल, रेडियो घडी आदि)			५	४	५	१४	०.२९
वडागत कुल जम्मा	२०६	१०६८	८९८	१३२४	१२५५	४७५१	१००.०
प्रतिशत	४.३४	२२.४८	१८.९०	२७.८७	२६.४२	१००.०	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.५ जग्गाको स्वामित्व

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकाका सर्वेक्षणमा सहभागी भएका १२३५ घरधुरी मध्ये १०९९ (८९ प्रतिशत) घरधुरीसँग आफूसँगै जग्गाको स्वामित्व रहेको छ भने १३६ (११.० प्रतिशत) घरधुरीसँग आफ्नो स्वामित्वमा जग्गा नभएको पाईएको छ । तालिका ५३ मा सर्वेक्षण भएको परिवारमा जग्गाको स्वामित्वको अवस्था, तालिका ५४ मा परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा नहुनुको कारण, तालिका ५५ मा आफ्नो स्वामित्वमा जग्गा भएका परिवारको जग्गाको प्रकारको अवस्था, तालिका ५६ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा महिलाको नाममा जग्गाको स्वामित्वको विवरण, तालिका ५७ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको

परिवारमा बाँझो जग्गा सम्बन्धि विवरण र तालिका ५८ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारले अरुको जग्गा कमाउने वारेको विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५३. गाउँपालिकामा परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा छ छैन वारेको अवस्था

जग्गा भए नभएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जग्गा छ	५१	२७६	२१४	२८२	२७६	१०९९	८९.०
जग्गा छैन		२१	३३	३५	४७	१३६	११.०
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५४. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा नहुनुको कारण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य			४	१		५	३.७
डेरा गरि वसिरहेकोले		५	४	५	६	२०	१४.७
वावु वाजे वाट अंश नपाएकोले		१४	२३	२७	४०	१०४	७६.५
सुकुम्वासी भएकोले		२	२	२	१	७	५.१
वडागत कुल जम्मा		२१	३३	३५	४७	१३६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५५. परिवारमा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा भएको विस्तृत विवरण

जग्गाको प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
घर घडेरी	११	२७४	२०१	२५६	२५६	९९८	८०.८
खेत	१	३९	१५९	८९	५९	३४७	३१.६
बारी	४९	२६२	१४७	२३४	२२१	९१३	८३.१
पाखो/वन	५	२००	१५६	१८६	१७८	७२५	६६.०
वडागत जग्गा हुने परिवार	५१	२७६	२१४	२८२	२७६	१०९९	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५६. परिवारमा महिलाको नाममा जग्गाको स्वामित्वको विवरण

जग्गाको प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
घर घडेरी	२	३४	१६	२७	२६	१०५	१०.५
खेत		४	१०	७	६	२७	७.८
बारी	४	३२	७	१८	९	७०	७.७
पाखो/वन		१८	१३	१४	९	५४	७.४
वडागत जग्गा हुने परिवार	५१	२७६	२१४	२८२	२७६	१०९९	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५७. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा बाँझो जग्गा हुने विवरण

जग्गाको प्रकार बाँझो	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
खेत बाँझो हुने परिवार		२०	८३	३७	५	१४५	४१.८
कुल खेत हुने परिवार	१	३९	१५९	८९	५९	३४७	३१.६
वारी बाँझो हुने परिवार		२०३	५८	९२	७	३६०	३९.४३
कुल वारी हुने परिवार	४९	२६२	१४७	२३४	२२१	९१३	८३.१
वडागत जग्गा हुने परिवार	५१	२७६	२१४	२८२	२७६	१०९९	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ५८. गाउँपालिकामा परिवारले अरुको जग्गा कमाउने वारेको विस्तृत विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ		९२	२२	४६	१९	१७९	१४.५
छैन	५१	२०५	२२५	२७१	३०४	१०५६	८५.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.६ जिवन स्तर सुधार सम्बन्धि विवरण

सर्वेक्षणको क्रममा गाउँपालिकाका घरधुरीलाई जिवनस्तर सुधारका लागि परिवारको आवश्यकताका बारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । जस अन्तर्गत पहिलो आवश्यकताका रूपमा स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, विजुली रोजगारी जस्ता विषयवस्तुलाई आधार बनाएका छन भने दोस्रो आवश्यकता अन्तर्गत सिपमूलक तालिम लाई प्राथमिकता दिएका छन । तालिका ५९, ६० र ६१ मा परिवारको जिवनस्तर सुधारको पहिलो, दोश्रो र तेश्रो आवश्यकता । तालिका ६२, ६३ र ६४ मा परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो, दोश्रो र तेश्रो आवश्यकता प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ५९. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवश्यकता

परिवारको आवश्यकता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जग्गा जमीन		३	४१	१७	६	६७	५.४
राम्रो स्वास्थ्य		६४	१६	३०	८	११८	९.६
रोजगार/स्वरोजगारको अवसर	४९	८४	४५	१३१	२००	५०९	४१.२
शिक्षा		११३	८१	९५	८१	३७०	३०.०
सीपमूलक/आयमूलक तालिम	२	३३	६४	४४	२८	१७१	१३.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६०. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको दोश्रो आवश्यकता

परिवारको आवश्यकता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जग्गा जमीन		९	१६	१७	२४	६६	५.३
दोस्रो प्राथमिकता नभएको		१	४२	१५	१	५९	४.८
राम्रो स्वास्थ्य	१	१४५	५४	९६	७७	३७३	३०.२
रोजगार/स्वरोजगारको अवसर	३	४६	२३	२९	१२	११३	९.१
शिक्षा	१	८२	६५	६७	४७	२६२	२१.२
सीपमूलक/आयमूलक तालिम	४६	१४	४७	९३	१६२	३६२	२९.३
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६१. परिवारले महसुस गरेको परिवारको जिवनस्तर सुधारको तेस्रो आवश्यकता

परिवारको आवश्यकता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जग्गा जमीन	३	८	३०	३५	५९	१३५	१०.९
तेस्रो प्राथमिकता नभएको	१	१	६२	२५	८	९७	७.९
राम्रो स्वास्थ्य	१५	१२९	२५	८८	८७	३४४	२७.९
रोजगार/स्वरोजगारको अवसर	६	८७	२२	४५	१६	१७६	१४.३
शिक्षा	१३	५४	५४	८५	१२४	३३०	२६.७
सीपमूलक/आयमूलक तालिम	१३	१८	५४	३९	२९	१५३	१२.४
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६२. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवश्यकता

समुदायको आवश्यकता	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कलभर्ट/ढल निकास		२	८	४	१	१५	१.२
खानेपानीको स्रोत		१८	२७	१८	६	६९	५.६
बिजुली		१०	४७	२२	८	८७	७.०
भूक्षय/बाढि/पहिरो रोकथाम		१	६	४	४	१५	१.२
यातायात		६१	८	३०	१९	११८	९.६
रोजगारी श्रृजना		१४	२३	१५	६	५८	४.७
विद्यालय (भवन/शिक्षक उपस्थिति समेत)		१६	१६	१४	८	५४	४.४
शान्ति सुरक्षा (जंगली जनवारबाट हुने आक्रमणबाट समेत सुरक्षा)		२	३	२	२	९	०.७
सञ्चार		२	७	४	२	१५	१.२

सडक	५१	१५७	५०	१७५	२५०	६८३	५५.३
सरसफाइका सुविधा		३	११	६	४	२४	१.९
सिंचाइ		३	६	७	१०	२६	२.१
स्वास्थ्य केन्द्र (भवन, कर्मचारी र औषधी समेत)		८	३५	१६	३	६२	५.०
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६३. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवस्यकता

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कल्भर्ट/ढल निकास		४	३	३	१	११	०.९
खानेपानीको स्रोत	२४	३७	२९	३५	११	१३६	११.०
दोस्रो प्राथमिकता नभएको			३९	१५	३	५७	४.६
बिजुली	१	४७	२८	३४	२२	१३२	१०.७
भूक्षय/बाढि/पहिरो रोकथाम		२	५	१०	२२	३९	३.२
यातायात		६८	८	३०	१२	११८	९.६
रोजगारी श्रृजना		१९	११	१५	१४	५९	४.८
विद्यालय (भवन/शिक्षक उपस्थिति समेत)	४	१५	४०	६४	१२५	२४८	२०.१
शान्ति सुरक्षा (जंगली जनवारबाट हुने आक्रमणबाट समेत सुरक्षा)		३	१३	७	३	२६	२.१
सञ्चार		३७	७	१६	४	६४	५.२
सडक	२२	१८	१९	२५	१५	९९	८.०
सरसफाइका सुविधा		१४	१८	१३	५	५०	४.०
सिंचाइ		३	५	१४	३२	५४	४.४
स्वास्थ्य केन्द्र (भवन, कर्मचारी र औषधी समेत)		३०	२२	३६	५४	१४२	११.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६४. परिवारले महसुस गरेको समुदायको जिवनस्तर सुधारको पहिलो आवस्यकता

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कल्भर्ट/ढल निकास	५	१३	७	९	१	३५	२.८
खानेपानीको स्रोत	२०	६०	२१	४२	२०	१६३	१३.२
तेस्रो प्राथमिकता नभएको			४२	१६	५	६३	५.१
बिजुली	१	१२	१४	१४	१३	५४	४.४
भूक्षय/बाढि/पहिरो रोकथाम		१	११	२५	६१	९८	७.९
यातायात	४	५९	१३	४१	४३	१६०	१३.०

रोजगारी श्रृजना	३	१७	२०	३२	५२	१२४	१०.०
विद्यालय (भवन/शिक्षक उपस्थिति समेत)	१	१५	१२	१४	१२	५४	४.४
शान्ति सुरक्षा (जंगली जनवारबाट हुने आक्रमणबाट समेत सुरक्षा)		२	४२	१८	७	६९	५.६
सञ्चार	६	५६	२३	३२	८	१२५	१०.१
सडक	८	८	१२	१२	७	४७	३.८
सरसफाइका सुविधा		२७	१२	१६	६	६१	४.९
सिंचाइ		२	८	२२	५५	८७	७.०
स्वास्थ्य केन्द्र (भवन, कर्मचारी र औषधी समेत)	३	२५	१०	२४	३३	९५	७.७
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

४.७ बैकिङ पहुच

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा करीव ७३.२ प्रतिशत घरधुरीसँग मात्र बैकिङ पहुच भएको देखिन्छ । जस मध्ये २८ प्रतिशत परिवारमा पुरुषको मात्र र १३.४ प्रतिशत परिवारमा महिलाको मात्र बैंक खाता छ भने ३१.८ प्रतिशत परिवारमा दुवैको नाममा खाता रहेको पाइयो । तालिका ६५ भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा बैंकमा खाताको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६५. भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा बैंकमा खाताको अवस्था

खाता भए नभएको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
दुवैको (नाम) मा छ	१	१३७	९८	१०१	५६	३९३	३१.८
पुरुषको (नाम) मा छ	११	७५	६५	८९	१०६	३४६	२८.०
बैंक खाता छैन	३५	३९	३५	८५	१३७	३३१	२६.८
महिलाको (नाम) मा छ	४	४६	४९	४२	२४	१६५	१३.४
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद पाँचः

सामाजिक अवस्था

करीव ८० प्रतिशत भन्दा भोटे, तामाङ र राई जातिको वसोवास रहेको भोटखोला गाउँपालिका विशेषगरी किराँत समुदायको पहिचानको एतिहासिक स्थल हो । तसर्थ यस गाउँपालिकाको सामाजिक संस्कार पनि त्यही पहिचानबाट निर्देशित छ । गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक पक्षहरूलाई शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी सरसफाई, लैङ्गिक समता एवं सामाजिक समावेशीकरण लगायतका उपक्षेत्रका आधारमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१ शिक्षा

सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा २ वटा माध्यमिक विद्यालय र ११ वटा आधारभूत विद्यालय रहेका छन् । तालिका ६० मा गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६६. भोटखोला गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाको विवरण

शिक्षा क्षेत्र	विवरण
विद्यालय सङ्ख्या	कुल - २७, सामुदायिक - २३, संस्थागत - १, आधारभूत - २०
माध्यमिक विद्यालयको सङ्ख्या	अरुणोदय मा बि लिङ्गम (२), कृष्ण माध्यमिक विद्यालय गोला (४)
आधारभूत विद्यालय	वडा नं.. १ - एउटा, वडा नं.. २- ७ वटा, वडा नं.. ३ -३ वटा, वडा नं.. ४-५ वटा, वडा नं.. ५-५ वटा
बालविकास केन्द्र	वडा नं.. ४ मा समुदायमा आधारित हिमाली बाल विकास केन्द्र (हेमा) एउटा, वडा नं.. ५ मा कपासे र सिद्ध बाबिके फिरफिरेमा दुई ओटा गरी जम्मा ३ वटा
विद्यार्थी सङ्ख्या	कुल १४४९ विद्यार्थी सङ्ख्या, शिक्षक सङ्ख्या - ९६
शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	आधारभूत तह : १२, माध्यमिक तह : १२
निजी विद्यालय	वडा नं.. २ लिङ्गम - एउटा
साक्षरता दर	पुरुष साक्षरता : ६८.५ महिला साक्षरता: ५३.८

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

सर्वेक्षणबाट प्राप्त प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा ५ वर्षमाथिका जनसंख्या ५३२० मध्ये लेखपढ गर्न सक्ने ३५६७ (६७.०५ प्रतिशत) साक्षर तथा १७५३ (३२.९५ प्रतिशत)

निरक्षर पाईएको छ । तालिका ६७ मा गाउँपालिकाको ५ बर्षभन्दा माथिको जनसंख्याको साक्षरताको अवस्थालाई देखाईएको छ ।

तालिका ६७. गाउँपालिकामा ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले लेखपढ गर्न सक्ने /नसक्ने विवरण

लेखपढ गर्न सक्ने नसक्ने विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नसक्ने	१०७	५७४	४२२	४८४	३२२	१७५३	३२.९५
सक्ने	१३३	६०३	५७२	९८४	१११९	३५६७	६७.०५
वडागत कुल जम्मा	२४०	११७७	९९४	१४६८	१४४१	५३२०	१००.००
प्रतिशत	४.५१	२२.१२	१८.६८	२७.५९	२७.०९	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ६८. गाउँपालिकामा ५ बर्ष माथिको जनसंख्या कहिल्यै विद्यालय गए नगएको विवरण

कहिल्यै विद्यालय गए नगएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	१६६	६८७	६०४	१०१४	९९३	३४६४	६५.११
छैन	७४	४९०	३९०	४५४	४४८	१८५६	३४.८९
वडागत कुल जम्मा	२४०	११७७	९९४	१४६८	१४४१	५३२०	१००.००
प्रतिशत	४.५१	२२.१२	१८.६८	२७.५९	२७.०९	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

त्यसैगरी गाउँपालिकामा हाल २२९४ जना (६६.२२ प्रतिशत) ले कुनै न कुनै तहमा अध्ययन गरिरहेका छन् भने ११७० (३३.७८ प्रतिशत) कुनै तहको पनि अध्ययनमा छैनन् । तालिका ६९ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले हाल अध्ययनरत रहे नरहेको बारेको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६९. ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले हाल अध्ययनरत रहे नरहेको बारेको विवरण

हाल अध्ययनरत छ छैन	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	११८	४९८	४२८	६७२	५७८	२२९४	६६.२२
छैन	४८	१८९	१७६	३४२	४१५	११७०	३३.७८
वडागत कुल जम्मा	१६६	६८७	६०४	१०१४	९९३	३४६४	१००.००
प्रतिशत	४.७९	१९.८३	१७.४४	२९.२७	२८.६७	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

त्यसैगरी तालिका ७० मा ५ बर्ष माथिको जनसंख्या हाल अध्ययनरत विद्यालयको प्रकारलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७०. परिवारको ५ बर्ष माथिको जनसंख्या हाल अध्ययनरत विद्यालयको प्रकार

विद्यालयको प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य खुलाउने		२	२	२		६	०.२६
निजी	४	१४९	५३	९९	३२	३३७	१४.६९
प्राविधिक		८	३	५	१	१७	०.७४
प्रौढ कक्षा			१			१	०.०४
सामुदायीक	११४	३३९	३६९	५६६	५४५	१९३३	८४.२६
वडागत कुल जम्मा	११८	४९८	४२८	६७२	५७८	२२९४	१००.००
प्रतिशत	५.१४	२१.७१	१८.६६	२९.२९	२५.२०	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ७१ मा गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारको ५ बर्ष माथिका विभिन्न शैक्षिक तह पुरा गरेको जनसंख्यालाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७१. गाउँपालिकामा परिवारको ५ बर्ष माथिको जनसंख्याले पुरा गरेको शैक्षिक तह

कक्षा	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नर्सरी, एलकेजि, युकेजि, वालकक्षा	६	६०	२६	५३	३६	१८१	५.२३
१ कक्षा	१३	१८	२१	५७	६५	१७४	५.०२
२ कक्षा	१२	३६	३५	६०	८८	२३१	६.६७
३ कक्षा	९	१७	२३	५८	९७	२०४	५.८९
४ कक्षा	६	३०	३६	७४	१०५	२५१	७.२५
५ कक्षा	२४	४०	४९	९४	११३	३२०	९.२४
६ कक्षा	८	४६	४२	६७	८६	२४९	७.१९
७ कक्षा	४	४४	३५	७१	८८	२४२	६.९९
८ कक्षा	१९	४६	४३	८७	९०	२८५	८.२३
९ कक्षा	१४	२७	३७	७६	५३	२०७	५.९८
१० (टेस्ट) कक्षा	१९	६९	१९	८२	५३	२४२	६.९९
एस [एल [सी/ एस [ई ई	१०	८४	४८	७४	३७	२५३	७.३०
१२ कक्षा	१८	१०९	१०७	११७	४८	३९९	११.५२
CMA		२	२			४	०.१२
MD					१	१	०.०३
अनमि		४	४			८	०.२३
अनौपचारिक र प्रौढ शिक्षा		१	४			५	०.१४
अन्य भए खुलाउने		८	५	१	७	२१	०.६१
इन्जिनियर (B.Sc.)		१	२			३	०.०९
इन्जिनियर (M.Sc.)			१			१	०.०३

एच.ए.		२	५			७	०.२०
एम. फिल		१				१	०.०३
ओवरसियर		१	१			२	०.०६
कृषि (B.Sc.)					१	१	०.०३
कृषि (I.Sc.)		८	१			९	०.२६
कृषि (M.Sc.)			१			१	०.०३
नर्स (I.Sc.)				१	२	३	०.०९
नर्स (B.Sc.)					२	२	०.०६
नर्स (M.Sc.)				१	१	२	०.०६
नर्सरी, एलकेजि, युकेजि, वालकक्षा	६	६०	२६	५३	३६	१८१	५.२३
ब्याचलर	४	२६	५०	३५	१६	१३१	३.७८
मास्टर्स		५	७	५	५	२२	०.६४
विद्यावारिधि				१	१	२	०.०६
वडागत कुल जम्मा	१६६	६८५	६०४	१०१४	९९३	३४६४	१००.००
प्रतिशत	४.७९	१९.८३	१७.४४	२९.२७	२८.६७	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार ५ देखि १५ वर्ष उमेर समुहका वालबालिका र युवा मध्ये ९३ प्रतिशत दैनिक स्कूल जाने गरेका छन भने नगन्य मात्रामा केही विद्यार्थी कहिलेकाही मात्र विद्यालय जाने गरेका छन जुन तालिका ७२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७२. परिवारको ५ देखि १५ बर्ष उमेर समुहमा हाल विद्यालयको जाने मात्रा

विद्यालय जाने मात्रा	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कहिलेकाँही	१	२	१२	१०	१२	३७	२.५२
धेरैजसो	३	३	१३८	९८	१२१	३६३	२४.६८
सधैं (प्राय)	६५	२६५	१०९	२८८	३४४	१०७१	७२.८१
वडागत कुल जम्मा	६९	२७०	२५९	३९६	४७७	१४७१	१००.००
प्रतिशत	४.६९	१८.३५	१७.६१	२६.९२	३२.४३	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ७३ मा ५ देखि १५ बर्ष उमेर समुहका विद्यार्थीले प्राप्त गरेको छात्रवृत्तिको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७३. परिवारको ५ देखि १५ वर्ष उमेर समुहमा हालको छात्रवृत्तिको विवरण

छात्रवृत्ति विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
पाएँ	५७	४३	१७	८९	१२४	३३०	२२.४३
पाईन	१२	२२७	२४२	३०७	३५३	११४१	७७.५७
वडागत कुल जम्मा	६९	२७०	२५९	३९६	४७७	१४७१	१००.००
प्रतिशत	४.६९	१८.३५	१७.६१	२६.९२	३२.४३	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार भोटखोला गाउँपालिकाका ५ देखि १५ वर्ष उमेर समुहका करीव ६.७३ प्रतिशत विद्यार्थी विद्यालय छाडेर काममा जाने गरेका छन् । तालिका ७४ मा ५ देखि १५ वर्ष उमेर समुहमा विद्यालय समयमा काममा जाने विद्यार्थीको बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७४. परिवारको ५ देखि १५ वर्ष उमेर समुहमा विद्यालय समयमा काममा जानेको संख्या

विद्यालय समयमा काम गरेको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	१५	१९	१५	२७	२३	९९	६.७३
छैन	५४	२५१	२४४	३६९	४५४	१३७२	९३.२७
वडागत कुल जम्मा	६९	२७०	२५९	३९६	४७७	१४७१	१००.००
प्रतिशत	४.६९	१८.३५	१७.६१	२६.९२	३२.४३	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ७५ मा परिवारको ५ वर्ष माथि उमेरकाले पढाई छाड्ने वा कहिल्यै स्कुल नजाने कारण वारेको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७५. परिवारको ५ वर्ष माथि उमेरकाले पढाई छाड्ने वा कहिल्यै स्कुल नजाने कारण

विद्यालय नजाने वा छोड्ने कारण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य कारण खुलाउने		३२	३४	६१	५६	१८३	६.०५
अभिभावकले नपठाएकोले		३८	१५८	२	२६	२२४	७.४०
अस्वस्थता/अशक्त	१	८१	१२	४	१३	१११	३.६७
काम गर्नु परेकोले	१००	१२१	१४७	४२१	३३४	११२३	३७.११
खर्चिलो भएकोले	१	११९	१०	२०	३४	१८४	६.०८
नोकरी/जागिर	४	४८	३९	२	७	१००	३.३०
पढाई पूरा भएकोले		२	४		२	८	०.२६
पढ्न मन नभएकोले		११	५३	७	५७	१२८	४.२३
फेल भएर		९	४		८	२१	०.६९
बिवाह भएकोले	१३	८५	९८	२७१	२०४	६७१	२२.१७

विद्यालयको सिकाइ वातवरण नराम्रो		१		२	१	४	०.१३
शिक्षकले सजाय दिएर			१		१	२	०.०७
शिक्षा उपयोगि नभएकोले		२३	५	२	५३	८३	२.७४
स्कुल/कलेज टाढा भएकोले	३	१०९	१	४	६७	१८४	६.०८
वडागत कुल जम्मा	१२२	६७९	५६६	७९६	८६३	३०२६	१००.००
प्रतिशत	४.०३	२२.४४	१८.७०	२६.३१	२८.५२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

५.२ स्वास्थ्य

सर्वेक्षणबाट प्राप्त विवरण अनुसार भोटखोला गाउँपालिकामा ३ वटा स्वास्थ्य चौकी, २ वटा आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र तथा वडाका बिभिन्न ठाउँमा स्वास्थ्य इकाइहरू समेत रहेका छन् । ताकिला ७५ मा भोटखोला गाउँपालिकामा रहेला स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धि विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७६. भोटखोला गाउँपालिकाका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १	किमाथाङ्का स्वास्थ्य चौकी
	वडा नं. २	चेपुवा स्वास्थ्य चौकी च्याम्ताङ
	वडा नं. ३	हटिया स्वास्थ्य चौकी
आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ४	स्याक्सिला आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र
	वडा नं. ५	तुङखालिङ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र
सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ	वडा नं. २	थुदाम सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, रिदाक सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, छुम्सुर सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, चेपुवा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, रुकुमा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
	वडा नं. ३	हुङगुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
	वडा नं. ४	सेम्बुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, गोला सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, सिप्रुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, नामासे सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
	वडा नं. ५	डिमा सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, तालखर्क सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
निजी स्वास्थ्य क्लिनिक	वडा नं. २	इयम्बे मेडगाड स्वास्थ्य केन्द्र
क्षयरोग उपचार केन्द्र रहेको स्वास्थ्य संस्था	वडा नं. १	किमाथाङ्का स्वास्थ्य चौकी
	वडा नं. २	चेपुवा स्वास्थ्य चौकी च्याम्ताङ
	वडा नं. ३	हटिया स्वास्थ्य चौकी

कुपोषणको लागि बहिरङ्ग उपचार केन्द्र(OTC) संचालन स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	वडा नं. १	किमाथाङ्का स्वास्थ्य चौकी
	वडा नं. २	चेपुवा स्वास्थ्य चौकी च्याम्ताङ
	वडा नं. ३	हुङ्गुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, हटिया स्वास्थ्य चौकी
	वडा नं. ४	गोला सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
भिडियो एक्से सेवा संचालन स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या	वडा नं. २	चेपुवा स्वास्थ्य चौकी च्याम्ताङ
	वडा नं. ३	हुङ्गुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, हटिया स्वास्थ्य चौकी
	वडा नं. ४	गोला सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ
	वडा नं. ५	स्याक्सिला आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र
वार्थिङ सेन्टर (प्रसूति केन्द्र)	किमाथाङ्का स्वास्थ्य चौकी, चेपुवा स्वास्थ्य चौकी च्याम्ताङ, हुङ्गुङ सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, हटिया स्वास्थ्य चौकी, गोला सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ, तुङ्खालिङ आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	
मेडिकल ल्याब सेवा संचालन स्वास्थ्य संस्था	किमाथाङ्का स्वास्थ्य चौकी, हटिया स्वास्थ्य चौकी, गोला सामुदायिक स्वास्थ्य एकाइ	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा दीर्घरोगका रूपमा करीव ३ प्रतिशतलाई ग्यास्ट्रीक हुने गरेको छ भने अन्य दीर्घरोगहरू नगन्य रूपमा लाग्ने गरेको छ । तालिका ७७ मा गाउँपालिकामा हाल रहेको दीर्घरोग सम्बन्धि बिबरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७७. गाउँपालिकामा परिवारमा दीर्घरोगको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

दीर्घरोगको नाम	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य(खुलाउने)		१९	१२	१५	९	५५	०.९८
उच्च रक्तचाप		३		१		४	०.०७
एच आई भि एड्स				१	१	२	०.०४
कुनै पनि रोग नभएको	२५३	१०१९	१०११	१४२०	१५०९	५२१२	९२.७६
क्यान्सर			१	१	३	५	०.०९
ग्यास्ट्रीक		१३०	११	५८	१३	२१२	३.७७
टिवि		५	२	४	३	१४	०.२५
थाईराईड				१	२	३	०.०५
दम	१	७	५	५	१	१९	०.३४
दुई वा दुईभन्दा बढी रोग भएको		६		३	१	१०	०.१८
बाथ		४०		१६	४	६०	१.०७
मानसिक रोग		१	३	२	१	७	०.१२

मुटु रोग		१		१	२	४	०.०७
सुगर		२	२	३	५	१२	०.२१
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

मौसमी रुपमा भने सर्वेक्षणको समयमा करीव १.३९ प्रतिशतलाई रोग लागेको जानकारी पाइएको थियो ।

तालिका ७८. गाउँपालिकामा परिवारमा दीर्घरोगको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

विगत ३० दिनमा विरामी	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नपरेको	२५३	१२१४	१०३१	१५१०	१५३३	५५४१	९८.६१
परेको	१	१९	१६	२१	२१	७८	१.३९
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

झाडापखाला रुघाखोकी यहाँको मौषमी रोगको रूपमा हरेको पाइयो । तालिका ७७ मा गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा लागेको रोगको वारेको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७९. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा ३० दिनमा लागेको रोगको वारेको विवरण

रोगको नाम	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य			३	२	३	८	०.२३
अन्य ज्वरो		४	६	६	६	२२	०.६४
आँउ				१	२	३	०.०९
औलो ज्वरो मलेरिया			१	१	१	३	०.०९
चोटपटक			२	१	१	४	०.१२
जुका परेको	१					१	०.०३
झाडापखाला		९	३	७	७	२६	०.७५
निमोनिया र रुघाखोकी		६	१	३	१	११	०.३२
वडागत कुल जम्मा	१	१९	१६	२१	२१	७८	२.२५
प्रतिशत	१.२८	२४.३६	२०.५१	२६.९२	२६.९२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

उपचार गरे नगरेको वारेको प्रश्नमा मौषमी रोग लागेका मध्ये ७१.७९ प्रतिशतले उपचार गरेको वताएका थिए ।

तालिका ८०. मौषमी रोगको उपचार गरे नगरेको वारेको विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गरेको	१	१४	९	१५	१७	५६	७१.७९
नगरेको		५	७	६	४	२२	२८.२१
वडागत कुल जम्मा	१	१९	१६	२१	२१	७८	१००.००
प्रतिशत	१.२८	२४.३६	२०.५१	२६.९२	२६.९२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार अधिकांश घरधुरी रोग लागेमा उपचारको लागि उप स्वास्थ्य चौकी जाने गरेका छन । तालिका ८१ मा भोटखोला गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा रोग लागेकोमा उपचार गरेको ठाँउको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८१. विगत ३० दिनमा रोग लागेकोमा उपचार गरेको ठाँउको विवरण

उपचार गरेको ठाँउ	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
उप स्वास्थ्य/ स्वास्थ्य / प्रा स्वास्थ्य केन्द्र	१	१०	२	९	१२	३४	६०.७१
निजि अस्पताल		२		१		३	५.३६
सरकारी अस्पताल		२	६	५	५	१८	३२.१४
स्वास्थ्यकर्मी को घर			१			१	१.७९
वडागत कुल जम्मा	१	१४	९	१५	१७	५६	१००.००
प्रतिशत	१.७९	२५.००	१६.०७	२६.७९	३०.३६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ८२. सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा रोगका लागि उपचार खर्च जुटाएको तरिका

खर्च जुटाउने तरिका	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
आफ्नै आम्दानी		११	७	८	४	३०	५३.५७
ऋण लिएर	१			३	८	१२	२१.४३
निशुल्क / सहूलियत उपचार		३	२	४	५	१४	२५.००
वडागत कुल जम्मा	१	१४	९	१५	१७	५६	१००.००
प्रतिशत	१.७९	२५.००	१६.०७	२६.७९	३०.३६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ८३. सर्वेक्षण भएको परिवारमा ३० दिनमा रोगका लागि उपचार नगर्नुको कारण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य कारण			१	२	३	६	२७.२७
उपचार गर्ने ठाउँ नभएर					१	१	४.५५
खर्च नभएर			१			१	४.५५
रोग गंभीर नभएर		५	५	४		१४	६३.६४
वडागत कुल जम्मा		५	७	६	४	२२	१००.००
प्रतिशत	०.००	२२.७३	३१.८२	२७.२७	१८.१८	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षणको क्रममा वच्चा जन्माएका २४६ (१९.९ प्रतिशत) उत्तरदाता र ९८९ (८०.१ प्रतिशत) वच्चाको जन्म नभएका उत्तरदाताबाट परिवारको विवरण लिइएको छ जुन तालिका ७५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८४. परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को कुनै वच्चाको जन्म वारेको विवरण

कुनै वच्चाको जन्म भए नभएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
भएको	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१९.९
नभएको	६	२४९	१७६	२५४	३०४	९८९	८०.१
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार वच्चा जन्माएका उत्तरदाता मध्ये करीव १०.६ प्रतिशतले १६ बर्ष अगाडि नै बच्चा जन्माएका थिए भने १७.९ प्रतिशत ले २२ वर्षको उमेरमा वच्चा जन्माएका थिए । तालिका ८५ मा परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को पहिलो बच्चा जन्मदाको उमेर समुह सम्बन्धि विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८५. परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को पहिलो बच्चा जन्मदाको उमेर समुह

पहिलो वच्चा जन्मदाको उमेर	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
१६ बर्षको उमेरमा	१३		३	७	३	२६	१०.६
१७ बर्षको उमेरमा	२	१	२	३	३	११	४.५
१८ बर्षको उमेरमा	६	१	२	४	३	१६	६.५
१९ बर्षको उमेरमा	३	१	१३	७	२	२६	१०.६
२० बर्षको उमेरमा	१	२	८	४	२	१७	६.९
२१ बर्षको उमेरमा	५	२	५	४		१६	६.५
२२ बर्षको उमेरमा	१३	९	८	११	३	४४	१७.९

२३ बर्षको उमेरमा	१	९	८	७	२	२७	११.०
२४ बर्षको उमेरमा		४	५	३		१२	४.९
२५ बर्षको उमेरमा	१	७	८	६	१	२३	९.३
२६ देखि ३० बर्षको उमेरमा	०	४	७	४	०	१५	६.१
३१ देखि ३५ बर्षको उमेरमा	०	६	२	३	०	११	४.५
३६ बर्ष र सो भन्दा माथिको उमेरमा	०	२	०	०	०	२	०.८
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

गर्भवती महिलाको बच्चा जन्मनु भन्दा पहिला गर्भ जाँच गराउने सन्दर्भमा सर्वेक्षण अनुसार गर्भवती समयावधि विच ३५.४२ प्रतिशतले एक पटक पनि जाँच नगरेको पाईएको छ भने करीव ४५ प्रतिशतले चार पटक जाँच गरेका छन । तालिका ८६ मा परिवारमा उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती) गर्भवती महिलाले पछिल्लो बच्चा जन्मदा बच्चा जन्माउनु भन्दा पहिला स्वास्थ्य जाँच गराउने पटक, तालिका ८७ मा पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले टि.टि.रटि.डि. सुई लाएको /नलाएको अवस्था, तालिका ८८ मा पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले खाएको आईरनरफोलिक एसिड लिए नलिएको अवस्था, तालिका ८९ मा पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले जुकाको औषधि खाएको नखाएको अवस्था, तालिका ९० मा पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले भिटामिन 'ए' खाएको नखाएको अवस्थाका वारेका विवरणहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८६. पछिल्लो बच्चा जन्मदा स्वास्थ्य जाँच पटक

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एक पटक पनि नजचाँएको	६		३४	१४	१	५५	२२.४
एक पटक जचाँएको	३३	१	१	१२	१	४८	१९.५
दुई पटक जचाँएको	६	२		४	४	१६	६.५
तीन पटक जचाँएको		३		४	७	१४	५.७
चार पटक जचाँएको		१४	३०	१७	६	६७	२७.२
पाँच पटक जचाँएको		५	५	३		१३	५.३
छ पटक जचाँएको		३	१	१		५	२.०
सात पटक जचाँएको		३		१		४	१.६
आठ पटक जचाँएको		१६		६		२२	८.९
नौ पटक जचाँएको		१		१		२	०.८
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ८७. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले टि.टि.रटि.डि. सुई लाएको /नलाएको विवरण

लाएको/नलाएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
थाहा छैन	२२		४	९		३५	१४.२
नलगाएको	३	१	३३	१३	२	५२	२१.१
लगाएको	२०	४७	३४	४१	१७	१५९	६४.६
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ८८. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले खाएको आईरनरफोलिक एसिडको विवरण

आईरन/फोलिक चक्कि खाएको दिन	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
एकदिन पनि नखाएको	२		३२	१२	२	४८	१९.५
दश भन्दा कम	३९	१	५	१६	२	६३	२५.६
दश देखि ५० सम्म	०	०	१	०	१	२	०.८
५० देखि १०० सम्म	०	७	०	४	०	११	४.५
१०० देखि २०० सम्म	०	१३	०	६	०	१९	७.७
२२५ दिन खाएका		११	१	७	८	२७	११.०
२२५ दिन भन्दा बढि खाएका	०	१२	०	२	०	१४	५.७
कति खाएको भनि भन्न नसक्ने	४	४	३२	१६	६	६२	२५.२
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ८९. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले जुकाको औषधि खाएको नखाएको विवरण

जुकाको औषधि लिए नलिएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
थाहा छैन	२३		७	१०		४०	१६.३
नलिएको	४	१	२७	१२	१	४५	१८.३
लिएको	१८	४७	३७	४१	१८	१६१	६५.४
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ९०. पछिल्लो बच्चा जन्मदा आमाले भिटामिन 'ए' खाएको नखाएको विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
खाँए	३९	४५	३९	४७	१४	१८४	७४.८
खाईन	६	३	३२	१६	५	६२	२५.२
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार गाउँपालिकामा ४३.९ प्रतिशत महिलाले घरमै बच्चा जन्माउने गरेका छन् । पछिल्लो बच्चा जन्माएको स्थान सम्बन्धि विवरण तालिका ८० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९१. उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)को पछिल्लो बच्चा जन्माएको स्थान सम्बन्धि विवरण

जन्माएको स्थान विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य (खुलाउने)			१	१	१	३	१.२
घरमा	२७	१२	३२	२८	९	१०८	४३.९
जंगल/खेत/हाटवजार/मेलापात			१			१	०.४
नीजि अस्पताल/नर्सिगहोम		७		२		९	३.७
सरकारी अस्पतालमा		८	९	६		२३	९.३
स्वास्थ्य चौकी/केन्द्र	१८	२१	२८	२६	९	१०२	४१.५
वडागत कुल जम्मा	४५	४८	७१	६३	१९	२४६	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ९२. उत्तरदाता(श्रीमान/श्रीमती)ले पछिल्लो बच्चा स्वास्थ्य संस्थामा नजन्माउने कारण

स्वास्थ्य संस्थामा नजानुको कारण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य (खुलाउने)		९	६	६	१	२२	२०.२
खर्च नभएकोले	१६		१	६		२३	२१.१
स्वास्थ्य संस्था टाढा भएकोले	८	१	१	३		१३	११.९
स्वास्थ्य संस्थामा डक्टर नभएकोले			९	३	१	१३	११.९
संस्थामा पुग्ने समय कम भएकोले	३	२	४	६	७	२२	२०.२
संस्थामा स्वास्थ्यकर्मी नभएकोले			१२	४		१६	१४.७
वडागत कुल जम्मा	२७	१२	३३	२८	९	१०९	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

सर्वेक्षण अनुसार ६० प्रतिशत भन्दा बढी घरधुरीलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम बारे जानकारी नभएको पाईएको छ । तालिका ९३ मा सर्वेक्षण भएको परिवारमा नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको बारे जानकारी भए नभएको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९३. परिवारमा नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको बारे जानकारी

जानकारी वारेको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जानकारी छ	१४	१४७	११	७१	३५	२७८	२२.५
जानकारी छैन	३४	१०१	१५८	२००	२८७	७८०	६३.२
स्वास्थ्य विमाको बारेमा थाहा छैन	३	४९	७८	४५	१	१७६	१४.३
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १४.सर्वेक्षण भएको परिवारमा जीवन विमाको वारे जानकारी अवस्था

जीवन विमा गरे नगरेको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जीवन विमा गरेको छ		९८	२५	५०	२२	१९५	१५.८
जीवन विमा गरेको छैन	४७	१४६	१४५	२२१	३०१	८६०	६९.६
जीवन विमाको वारेमा थाहाछैन	४	५३	७७	४६		१८०	१४.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १५. गत हप्ता ५ बर्ष मुनिको बालबालिकामा झाडापखाला लागे नलागेको विवरण

झाडापखाला लागे नलागेको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
थियो		१२	४	२२	६५	१०३	३४.४५
थाहा छैन	२	५	३९	१४	७	६७	२२.४१
थिएन	१२	३९	१०	२७	४१	१२९	४३.१४
वडागत कुल जम्मा	१४	५६	५३	६३	११३	२९९	१००.००
प्रतिशत	४.६८	१८.७३	१७.७३	२१.०७	३७.७९	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १६.भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा ५ बर्ष मुनिको बालबालिकाको खोप अवस्था

खोप लागेको अवस्था विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	८५.२८
छैन	२	१	१	३	८	१५	५.०२
थाहा छैन	२	४	९	६	८	२९	९.७०
वडागत कुल जम्मा	१४	५६	५३	६३	११३	२९९	१००.००
प्रतिशत	४.६८	१८.७३	१७.७३	२१.०७	३७.७९	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १७. गाउँपालिकामा परिवारमा ५ बर्ष मुनिको बालबालिकाको खोप कार्डको अवस्था

खोप कार्ड विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	९	४७	४१	४८	९२	२३७	९२.९४
छैन	१	४	२	६	५	१८	७.०६
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ९८. परिवारमा ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको BCG खोपको विवरण

BCG खोप विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नलगाएको	१					१	०.३९
लगाँउदै गरेको				१	१	२	०.७८
लगाएको	९	५१	४३	५३	९६	२५२	९८.६२
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ९९. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको POLIO खोपको विवरण

POLIO खोप विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नलगाएको		१	१	१		३	१.१८
लगाँउदै गरेको			३	१	१	५	१.९६
लगाएको	१०	५०	३९	५२	९६	२४७	९६.८६
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १००. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको DPT-HEP-B-HIB खोपको विवरण

DPT-HEP-B-HIB खोप विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नलगाएको		१	१	१	२	५	१.९६
लगाँउदै गरेको			२	१	३	६	२.३५
लगाएको	१०	५०	४०	५२	९२	२४४	९५.६९
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०१. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको PNEUMOCOCCAL खोपको विवरण

PNEUMOCOCCAL खोप विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नलगाएको		३	३	४	८	१८	७.०६
लगाँउदै गरेको		१	२	३	७	१३	५.१०
लगाएको	१०	४७	३८	४७	८२	२२४	८७.८४
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०२. ५ बर्ष मुनिका बालबालिकालाई लगाएको MELESES/RUBELA खोपको विवरण

MELESES/RUBELA खोप विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नलगाएको		३	४	७	१९	३३	१२.९४
लगाउँदै गरेको		१	४	३	८	१६	६.२७
लगाएको	१०	४७	३५	४३	७०	२०५	८०.३९
वडागत कुल जम्मा	१०	५१	४३	५४	९७	२५५	१००.००
प्रतिशत	३.९२	२०.००	१६.८६	२१.१८	३८.०४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

५.३ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त नागरिकता प्राप्तीका समस्या, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अवस्था, सामाजिक सुरक्षा, तथा घटना दर्तासँग सम्बन्धित विषयवस्तुहरूलाई समेटिएको छ । तालिका १०३ देखि ११९ सम्म लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गतका विषयवस्तु समेटिएको छ ।

तालिका १०३. गाउँपालिकामा परिवारको १६ बर्ष माथिको जनसंख्याको नागरिकताको विवरण

नागरिकता भए नभएको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
नागरिकता भएको	१६८	८५३	६८६	९८५	८४४	३५३६	९१.८७
नागरिकता नभएको	३	५४	४९	८७	१२०	३१३	८.१३
वडागत कुल जम्मा	१७१	९०७	७३५	१०७२	९६४	३८४९	१००.००
प्रतिशत	४.४४	२३.५६	१९.१०	२७.८५	२५.०५	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०४. सर्वेक्षण भएको परिवारको १६ बर्ष पुरा जनसंख्याको नागरिकता नहुनुको कारण

नागरिकता नहुनुको कारण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य		२	४	३	१	१०	३.१९
आवश्यक नपरेकोले नबनाएको	३	४२	२८	५६	७२	२०१	६४.२२
प्रकृत्यामा रहेको		६	१	१८	४०	६५	२०.७७
बनाउन जानुपर्ने ठाँउ टाढा भएकोले		२		१		३	०.९६
बनाउन नपाएको			८	३	१	१२	३.८३
बनाउन नभ्याएको		२	८	६	६	२२	७.०३
वडागत कुल जम्मा	३	५४	४९	८७	१२०	३१३	१००.००
प्रतिशत	०.९६	१७.२५	१५.६५	२७.८०	३८.३४	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०५. गाउँपालिकामा परिवारको अपांगताको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

अपाङ्गता प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अटिजम	१		१	१		३	०.०५
अपांगता नभएको	२४४	११६७	९७२	१४५९	१५१३	५३५५	९५.३०
दृष्टि सम्बन्धी	१	६	२	४	२	१५	०.२७
बहु अपाङ्गता			८	५	५	१८	०.३२
मानसिक		१	२	१		४	०.०७
शारीरिक		२५	४२	३५	२७	१२९	२.३०
श्रवण दृष्टि विहिन	२	२	२	२		८	०.१४
सुनाई सम्बन्धी	५	१७	६	१३	५	४६	०.८२
स्वर र बोलाई	१	१५	१२	११	२	४१	०.७३
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०६. परिवारको अपांगताको परिचयपत्रको आधारमा जनसंख्याको विस्तृत विवरण

अपाङ्गता परिचय पत्र भए नभएको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कार्ड छैन		३१	१०	२१	१४	७६	२८.७९
निलो		४	१३	११	१२	४०	१५.१५
पहेलो	९	३१	४२	३५	१२	१२९	४८.८६
रातो	१		८	५	३	१७	६.४४
सेतो			२	१		३	१.१४
वडागत कुल जम्मा	१०	६६	७५	७२	४१	२६४	१००.००
प्रतिशत	३.७९	२५.००	२८.४१	२७.२७	१५.५३	१००.००	४.७०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०७. गाउँपालिकामा परिवारमा उपलब्ध सामाजिक सुरक्षाको आधारमा विस्तृत विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अपाङ्गता	७	३६	३१	४२	३७	१५३	२.७२
एकल महिला	१	४	३	७	११	२६	०.४६
जेष्ठ नगरिक	९	६७	५६	५८	२३	२१३	३.७९
दलित जेष्ठ			२	१		३	०.०५

पोषण भत्ता					१	१	०.०२
भत्ता नपाउने	२३४	११०१	४५३	१२१९	१४६६	४४७३	७९.६०
भत्ता नपाएको	१	१	४७१	१७८	३	६५४	११.६४
विधवा	२	२४	३१	२६	१३	९६	१.७१
वडागत कुल जम्मा	२५४	१२३३	१०४७	१५३१	१५५४	५६१९	१००.००
प्रतिशत	४.५२	२१.९४	१८.६३	२७.२५	२७.६६	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०८. गाउँपालिकामा सर्वेक्षण भएको परिवारमा उपलब्ध सामाजिक सुरक्षाको प्रकार

सामाजिक सुरक्षा भत्ताको किसिम	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अपाङ्गता	७	३६	३१	४२	३७	१५३	३१.१०
एकल महिला	१	४	३	७	११	२६	५.२८
जेष्ठ नगरिक	९	६७	५६	५८	२३	२१३	४३.२९
दलित जेष्ठ			२	१		३	०.६१
पोषण भत्ता					१	१	०.२०
विधवा	२	२४	३१	२६	१३	९६	१९.५१
वडागत कुल जम्मा	१९	१३१	१२३	१३४	८५	४९२	१००.००
प्रतिशत	३.८६	२६.६३	२५.००	२७.२४	१७.२८	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १०९. परिवारमा ० देखि १६ बर्ष उमेर समुहको जन्मदर्ताको विस्तृत विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	७४	२७९	२४०	४०५	५६३	१५६१	८८.१९
छैन	९	४७	७२	५४	२७	२०९	११.८१
वडागत कुल जम्मा	८३	३२६	३१२	४५९	५९०	१७७०	१००.००
प्रतिशत	४.६९	१८.४२	१७.६३	२५.९३	३३.३३	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११०. सर्वेक्षण भएको परिवारमा जन्म दर्ता गर्न जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर

दर्ता गर्ने स्थान	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गाउँपालिका कार्यालयमा	५१		३६	३०		११७	९.५
थाहा छैन		५	४२	१७	१	६५	५.३
वडा कार्यालयमा		२९२	१६९	२७०	३२२	१०५३	८५.३
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १११. सर्वेक्षण भएको परिवारमा मृत्यु दर्ता गर्ने जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर

दर्ता गर्ने स्थान	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गाउँपालिका कार्यालयमा	५१	१	३५	३०		११७	९.५
थाहा छैन		८	४३	१८	२	७१	५.७
वडा कार्यालयमा		२८८	१६९	२६९	३२१	१०४७	८४.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११२.सर्वेक्षण भएको परिवारमा विवाह दर्ता गर्ने जाने ठाँउको वारे जानकारी स्तर

दर्ता गर्ने स्थान	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य ठाँउमा		१				१	०.१
गाउँपालिका कार्यालयमा	५१		३९	३१		१२१	९.८
थाहा छैन		८	४२	१८	१	६९	५.६
वडा कार्यालयमा		२८८	१६६	२६८	३२२	१०४४	८४.५
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११३. सर्वेक्षण भएको परिवारमा वसाँईसराई दर्ता गर्ने ठाँउको वारेको जानकारी स्तर

दर्ता गर्ने स्थान	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
गाउँपालिका कार्यालयमा	५०		३८	३१	१	१२०	९.७
थाहा छैन	१	१९	४६	२४	५	९५	७.७
वडा कार्यालयमा		२७८	१६३	२६२	३१७	१०२०	८२.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११४. परिवारमा पारपाचुके(सम्बन्ध बिच्छेद) दर्ता गर्ने ठाँउको वारेको जानकारी स्तर

दर्ता गर्ने स्थान	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य ठाँउमा				२१	६१	८२	६.६
गाउँपालिका कार्यालयमा	५१		३८	३१	१	१२१	९.८
थाहा छैन		२१	४५	३४	३३	१३३	१०.८
वडा कार्यालयमा		२७६	१६४	२३१	२२८	८९९	७२.८
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११५. सर्वेक्षण भएको परिवारले गरेको ब्यक्तिगत घटना दर्ताको बिस्तृत विवरण

व्यक्तिगत घटना दर्ताको प्रवृत्ति	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जन्म दर्ता गर्ने	४८	६१	२४	६७	६०	२६०	२१.१
मृत्यु दर्ता गर्ने	४८	२३	१२	३७	२३	१४३	११.६
विवाह दर्ता गर्ने	४९	४	७	२९	२४	११३	९.१
सम्बन्ध विच्छेद दर्ता गर्ने	४९	२		२४	१९	९४	७.६
वसाईसराई दर्ता गर्ने	४९			२२	१५	८६	७.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११६. परिवारमा विगत तीन बर्षमा मृत्यु भए नभएको वारेको विवरण

मृत्यु भए नभएको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
भएन	५०	२७३	२३६	३०४	३२०	११८३	९५.८
भयो	१	२४	११	१३	३	५२	४.२
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११७. परिवारमा विगत तीन बर्षमा मृत्युको कारण र मृतकको लिङ्ग वारेको विवरण

मृत्युको कारण/लिङ्ग	पुरुष	महिला	कारणका आधारमा जम्मा मृतक	प्रतिशत
अन्य दुर्घटना	१	१	२	३.८
आत्महत्या	२	१	३	५.८
उमेरको कारण	२	३	५	९.६
रोग, विमार	२७	११	३८	७३.१
सडक दुर्घटना	३	२	५	९.६
जम्मा मृतक	३५	१७	५२	१००.०
लिङ्गका आधारमा प्रतिशत	६७.३	३२.७	१००.०	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११८. परिवारमा १० बर्ष माथिको उमेर समुहको वैवाहिक अवस्थाको विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अविवाहित	९०	४८१	३९७	६५४	५११	२१३३	४४.९०
छुट्टिएको		१	४	२	२	९	०.१९
पारपाचुके		५	३			८	०.१७
विधुर/विधवा	२	९३	५७	२	४५	१९९	४.१९

विवाहित	११४	४८८	४३७	६६६	६९७	२४०२	५०.५६
वडागत कुल जम्मा	२०६	१०६८	८९८	१३२४	१२५५	४७५१	१००.००
प्रतिशत	४.३४	२२.४८	१८.९०	२७.८७	२६.४२	१००.००	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका ११९. परिवारमा विवाहितहरूको पहिलोपटक विवाह गर्दाको उमेरको विवरण

विवाहित जनसंख्या उमेर अनुसार वर्गिकरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा संख्या	प्रतिशत
पन्ध्र बर्ष भित्र	४	१३	४	१	८३	१०५	४.०१
सोह देखि अठार बर्ष भित्र	३३	५७	६६	७	१६९	३३२	१२.६८
उन्नाइस र बिष बर्षमा	२२	११६	११६	६५	१७१	४९०	१८.७२
एकाइस देखि पच्चिस बर्ष भित्र	४६	२९९	२४४	५२३	२६२	१३७४	५२.४८
छबिस देखि तीस बर्ष भित्र	९	८१	६६	७१	४९	२७६	१०.५४
एकतिस देखि चालिस बर्ष भित्र	२	१५	३	१	८	२९	१.११
एकचालिस बर्ष र सो भन्दा माथि	०	६	२	२	२	१२	०.४६
वडागत विवाहित जनसंख्या	११६	५८७	५०१	६७०	७४४	२६९८	१००.००
वडागत विवाहित जनसंख्या प्रतिशत	४.४३	२२.४२	१९.१४	२५.५९	२८.४२	१००.०	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद छ

पूर्वाधार विकास

६.१ सडक तथा पुल, उर्जा र सिँचाई

तालिका १२०. सडक तथा पुल, उर्जा र सिँचाईको विवरण

क्षेत्र	विवरण
सडकको विवरण	<p>वडा नं.. १ अन्तर्गतका सडक : ठीडथान्का-थुडघोप्पासम्मको पुरानो सडक</p> <p>वडा नं.. २ अन्तर्गतका सडक : चुडमुकथाड देखि सिदोडचेन - १.५ किमी, तोडगरचेन देखि मेन्दाड, याडयुडमा देखि सुक्क डाँडासम्म, पालथांग देखि गुम्बासम्म, लिङ्गम रिंग रोड, र पालथांग देखि लिङ्गम गरि जम्मा ५ किमी बाटो निर्माण भएको</p> <p>वडा नं.. ३ अन्तर्गतका सडक : मुख्य सडकले हटिया र हुडगुडलाई जोडेको</p> <p>वडा नं.. ४ अन्तर्गतका सडक: गोलादेखि वरुणसम्म</p> <p>वडा नं.. ५ अन्तर्गतका सडक: सडक संजालले नछोएको</p>
कच्ची किमी	गाउँपालिका भरि कुल ७१ किमी कच्ची सडक भएको
झोलुङ्गे पुलको सङ्ख्या	वडा नं.. अन्तर्गत : एउटा वडा नं.. २ अन्तर्गत : ५ वटा वडा नं..३ अन्तर्गत : ४ वटा, वडा नंवर ४ मा ७ वटा र वडा नंवर ५ मा ४ वटा
पक्की पुलको सङ्ख्या	वडा नं.. ४ मा एउटा
स्थानीय जलविद्युत् योजनाको विवरण	भोटखोला गाउँपालिका अरुण नदीको प्रमुख जल प्रवाह अन्तर्गत रहेको छ । गाउँपालिकामा हाल माथिल्लो अरुण १०६३ मे वा, किमाथाङ्का अरुण ४५५ मे वा, र अरुण तेस्रो ४०० मेवा गरी ३ वटा ठुला आयोजनाहरू निर्माणाधीन अवस्थामा रहेका छन् भने वडा नं.. २ को माथिल्लो र तल्लो छडगुड खोलामा क्रमशः ३४ र ६५ मे वा, वाकाड ४४ मे.वा (अध्ययनको क्रममा रहेको) र वडा नं. ३ को थेगाम खोलामा ६५ मे.वा को निर्माणको क्रममा रहेको छ ।

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाका २०८१)

६.२ खानेपानी तथा सिँचाई

तालिका १२१. गाउँपालिकाको खानेपानी तथा सिँचाई सुविधाको अवस्था

क्षेत्र	विवरण
प्रमुख खानेपानी आयोजना	वडा नं..१ अन्तर्गतका खानेपानी आयोजना: सोडजोडमा, दोचिपा,

	<p>आम्बाढाकसोड खानेपानी आयोजना</p> <p>वडा नं..२ अन्तर्गतका खानेपानी आयोजना : छुडसाडमो, च्याम्तांग (धुडडुक्पा खानेपानी), रिदाक खानेपानी (रुचेबुक खानेपानी), छुम्सुर खानेपानी, थुदाम खानेपानी, चेपुवा खानेपानी</p> <p>वडा नं.. ३ अन्तर्गतका खानेपानी आयोजना : हटिया खानेपानी मुहान संरक्षण समिति, दाङ्गगोक खानेपानी, छोरोक्चेन खानेपानी हुँडगुड, थेमुछी खानेपानी र छोयांगा खानेपानी</p> <p>वडा नं.. ४ अन्तर्गतका खानेपानी आयोजना : सेम्बुड खानेपानी उपभोक्ता समिति, सिस्ने खानेपानी तथा सरसफाइ समूह, मन्पुवा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति, ग्रामीण खानेपानी तथा उपभोक्ता समिति</p> <p>वडा नं.. ५ अन्तर्गत का खानेपानी आयोजना : दुङ्गे खानेपानी उपभोक्ता समिति, याक्पेक खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति,</p>
सिँचाइ आयोजनाहरूको विवरण	गाउँपालिकामा सिँचाइ आयोजनाहरू नगन्य मात्रामा रहेका छन् ।

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाका २०८१)

तालिका १२२. भोटखोला गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारले खानेपानीको श्रोत

खानेपानीको श्रोत विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
अन्य			७	५	८	२०	१.६
घरआँगन भित्रै पाइपबाट आउने		१४५	२३४	२३०	२८६	८९५	७२.५
मुल/नदी, पोखरी, खोला/अन्य खुला संरक्षण गरिएको पानीको स्रोत		३	२	४	७	१६	१.३
मुल/नदी, पोखरी, खोला/अन्य खुला संरक्षण नगरिएको पानीको स्रोत		८	१	४	२	१५	१.२
सार्वजनिक धाराको पाइपबाट आउने	५१	१४१	३	७४	२०	२८९	२३.४
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

६.३ आवासीय सुविधा, वस्ती विकास तथा नागरिकका सुविधा

तालिका १२३. भोटखोला गाउँपालिकाका प्रमुख बस्ती सम्बन्धी विवरण

क्षेत्र	विवरण
प्रमुख बस्तीको नाम	वडा नं.. १ - किमाथाङ्का, वडा नं.. २- थुदाम, छुम्सुर, रिदाक. च्याम्दांग, गुम्बा, लिङ्गम, चेपुवा, रुकुमा, वडा नं.. ३ - हटिया, हुडगुड, वडा नं.. ४- सेम्बुंग, श्याक्सिका, हेमा, नामासे, जिजिंखा, लिम्बुटार, आदिमा, छोयाक वरुण, वडा नं.. ५ - डीमा, राप्सा, सिरु, याक्पेक, पाला, पाडसेमा, तालखर्क, फिरफिरे, जेलोड, गम्बोटे, कपासे, जानीगाउँ, ओखरबोटे
जातीय संस्कृतिसँग जोडिएको बस्तीको संरचना र मौलिकताको विवरण	गाउँपालिका को वडा मा १,२,३ भोटे समुदायको बाहुल्यता रहेकोले यहाँका बस्तीहरूमा भोटे संस्कृति झल्कने गर्छ । अधिकांश घरहरू ढुङ्गाको गारोले बनेका छन् । वडा नं.. ४ र ५ मा राई, गुरुङ लगायतका समुदायको बस्ती रहेको छ ।

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

तालिका १२४. भोटखोला गाउँपालिकामा परिवारमा उपलब्ध बस्तु तथा सुबिधाहरू

घरमा उपलब्ध भएका सुविधाहरू	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
टेलिभिजन	२८	४६	३३	४४	२९	१७२	९३.९३
रिफ्रिजरेटर (फ्रिज)	३	९९	९९	९२	३	४८	३.८९
कम्प्युटर/ल्यापटप	३	९२	९७	९८	२०	७०	५.६७
मोपेड/स्कूटर/मोटरसाइकल	९	९		५	९२	९९	९.५४
कार/भ्यान	९			४	९०	९५	९.२२
बस/ट्रक/ट्याक्टर		९	३	४	७	९५	९.२२
सोलार बत्ती	४८	२०	३६	९३६	२९०	५३०	४२.९९
शहरमा घडेरी	४	२२	२०	४३	७९	९६८	९३.६
अन्य ठाउँमा खेतियोग्य जमिन	२	५		९६	४०	६३	५.९०
मोबाइल फोन/टेलिफोन	४६	२३४	९३२	२३३	२६२	९०७	७३.४४
रेडियो/टेप	७	९	९	२३	५९	९९	७.३७
भीसीआर/भीसीडी	९		९	४	९०	९६	९.३०
डिसहोम/केवल	७	५८	५८	४८	९७	९८८	९५.२२

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १२५. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले प्रयोग गरेको उज्यालोको श्रोत

उज्यालोको श्रोत	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
टुकी (तेल/मट्टितेल)			२	२	३	७	०.६
बिजुली	५१	२९३	२४०	२८४	२९०	११५८	९३.८
सोलार		४	५	३१	३०	७०	५.७
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १२६. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले बिजुलीको प्रयोग नगर्नुको कारण

बिजुली प्रयोग नगर्नुको कारण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
जडान गर्न नपाएको			६	८	५	१९	२४.७
जडान गर्न नभ्याएको				१	१	२	२.६
प्रकृत्यामा रहेको			१	२१	२७	४९	६३.६
शुल्क महंगो भएको		४		३		७	९.१
वडागत कुल जम्मा		४	७	३३	३३	७७	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १२७. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा परिवारले खाना पकाउने पहिलो इन्धन श्रोत

खाना पकाउने इन्धन	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
दाउरा	४९	२९७	२४६	३१५	३२०	१२२७	९९.४
बिजुली	२		१	२	३	८	०.६
सिलिण्डर ग्यास						०	०.०
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १२८. गाउँपालिकाको वडागत रुपमा भएका परिवारले खाना पकाउने दोश्रो इन्धन श्रोत

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
दोश्रो प्रयोग नगर्ने	४	२९४	२३५	२०७	३२३	१०६३	८६.१
बिजुली	४७	१	६	४५		९९	८.०
सिलिण्डर ग्यास		२	६	६५		७३	५.९
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १२९. वडागत रुपमा परिवारले खाना पकाउने धुँवारहित चुलोको विवरण

धुँवारहित चुलो भए नभएको	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	४०	१५०	१९	७९	२१	३०९	२५.०

छैन	११	१४७	२२८	२३८	३०२	९२६	७५.०
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १३०. गाउँपालिकाको वडागत रूपमा परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकार

चर्पीको प्रकार	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
खुला र खाल्डे घरायसी चर्पी	२		५	१६	४०	६३	५.१
शौचालय नभएको/खुला ठाउँ (वन)		१०	१४	१३	१३	५०	४.०
सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फलस भएको चर्पी			३	४	८	१५	१.२
सुधारीएको घरायसी चर्पी	७	२८७	९७	१९८	१८३	७७२	६२.५
सेप्टिक ट्याङ्कमा जोडिएको फलस भएको चर्पी	४२		१२८	८६	७९	३३५	२७.१
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १३१. सर्वेक्षण भएको परिवारमा भुकम्प प्रतिरोधि विधि पालनाको अवस्था

विधिको प्रयोग	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	३	५३	११	१०२	२२७	३९६	३२.१
छैन	४८	२४४	२३६	२१५	९६	८३९	६७.९
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १३२. सर्वेक्षण भएको परिवारमा आफ्नो घरको नक्सा पासको अवस्था

नक्सा पास	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ	४	२	११७	५०	२३	१९६	१५.९
छैन	४७	२९५	१३०	२६७	३००	१०३९	८४.१
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद सात

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

७.१ वन तथा जैविक विविधता

वडा नं.. १ मा एउटा, वडा नं.. २ मा ६ वटा, वडा नं.. ३ मा २ वटा, वडा नं.. ४ मा ६ वटा र वडा नं.. ५ मा ४ वटा सामुदायिक वन रहेका छन् । मकालु वरुण राष्ट्रिय नकुञ्ज क्षेत्रमा समेत पर्दछ तसर्थ यो गाउँपालिका जैविक विविधताले भरिएको छ ।

७.२ भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन

तालिका १३३. गाउँपालिकाको भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापनको अवस्था

क्षेत्र	विवरण
सार्वजनिक जग्गाको विवरण	गाउँ पालिकाको पाँच ओटै वडामा प्रशस्त मात्रामा सार्वजनिक भए तापनि यकिन तथ्याङ्क अध्यावधिक नगरिएको वडा नं..१ अन्तर्गतका सार्वजनिक जग्गा भएका क्षेत्र : छोकड र घुघोप्पा मा ६०० हे. वडा नं..२ अन्तर्गतका सार्वजनिक जग्गा भएका क्षेत्र : गुम्बा, विद्यालय, वडा कार्यालय - ३ हेक्टर वडा नं.. ३ अन्तर्गतका सार्वजनिक जग्गा भएका क्षेत्र : आक्चु, ज्याक्मु रजाडम, दिव ज्याक्मु, साब्टुकगाड : ८०० हे भन्दा बढी वडा नं.. ४ अन्तर्गतका सार्वजनिक जग्गा भएका क्षेत्र : करिब ४० प्रतिशत
प्रमुख खोलाको विवरण	अरुण नदीको प्रमुख जलप्रवाह अन्तर्गतका खोलाहरू वडा नं.. १ अन्तर्गतका प्रमुख खोलाहरू: धुगोप्पा, म्पछी, घान्चुमा वडा नं...२ अन्तर्गतका प्रमुख खोलाहरू: हिक्चु, र छुजुंग खोला वडा नं.. ३ अन्तर्गतका प्रमुख खोलाहरू: हाडडाक र रिजु खोला वडा नं.. ४ अन्तर्गतका प्रमुख खोलाहरू: वरुण खोला, वाड खोला वडा नं.. ५ अन्तर्गतका प्रमुख खोलाहरू: अरुण, लेप्सुवा, वाम्सुना आदि
प्रमुख झरना, ताल आदिको विवरण	तातोपानी स्थल हटिया तथा चेपुवा, हासपोखरी, भालेपोखरी, बन्दुके पोखरी, सिमबोकप, भेम्बेम्म झरना, साल्दिम भ्याली

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

७.३ विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन

तालिका १३४. गाउँपालिकाको विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन वारेको विवरण

क्षेत्र	विवरण
जोखिमयुक्त बस्तीको विवरण	हुँडगुड, लिङ्गम, चेपुवा, रुकुमा
खोला तथा जल जन्य विपद का क्षेत्रको विवरण	वडा नं.. २ का विपद सम्वेदनशील क्षेत्र : रिदाक, चेपुवा, च्याम्तांग, छुम्सुर, गुम्बा, रुकुमा वडा नं.. ३ का विपद सम्वेदनशील क्षेत्र : धुम्सिमा, कालुडमा, आक्चु, घेचाक र छुदा खोला को क्षेत्र वडा नं.. ४ का विपद संवेदनशील क्षेत्र : वरुण, वाड, फाकोडमा, छोडग्राड खोला वडा नं.. ५ का विपद संवेदनशील क्षेत्र : लुमसुम, फिरफिरे, पैरे, तोक्लोड, थोर्मा भिर
सम्बन्धित ऐन, नीति निर्देशिका	हालसम्म बनेका छैनन् ।

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

तालिका १३५. सर्वेक्षण भएको परिवारले महसुस गरेको घर भएको ठाँउको प्राकृतिक जोखिम

जोखिमको विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
कुनै जोखिम छैन	५०	५४	१०३	८९	५०	३४६	२८.०
खाने पानीको अभाव	१	४९		३४	४९	१३३	१०.८
जंगली जनावारको जोखिम		४२	७	१८	३	७०	५.७
पहिरोको जोखिम		५७	५६	१००	१७८	३९१	३१.७
भिर पाखो		६९	३	३१	१८	१२१	९.८
भुकम्पको जोखिम			१२	५	१	१८	१.५
वाढिको जोखिम		२६	६६	४०	२४	१५६	१२.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	१००.०
	१	२४३	१४४	२२८	२७३	८८९	७२.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

तालिका १३६. परिवारको घर भएको ठाँउको प्राकृतिक जोखिम योजनाको अवस्था

जोखिम योजनाको अवस्था	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
छ		५	१	११	२५	४२	४.७
छैन	१	२३८	१४३	२१७	२४८	८४७	९५.३
वडागत कुल जम्मा	१	२४३	१४४	२२८	२७३	८८९	१००.०

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

परिच्छेद आठ

संस्थागत विकास तथा सुशासन

८.१ संस्थागत विकास तथा सुशासन

गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता विकासका लागि हाल ४२ जना मानव संसाधन, गाउँपालिकाको भवन तथा वडा नंवर ५ को भवन निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ भने वडा नंवर १, २, ३ र ४ मा आफ्नै स्वामित्वमा कार्यालय भवन रहेका छन् । जसका विस्तृत विवरण तालिका १२४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३७. मा गाउँपालिकाको शासकिय पद्धति, संरचना लगायतको विवरण

विषय	विवरण
गाउँपालिकाले हालसम्म तय गरेका ऐन, नीति निर्देशिका	३१
गाउँपालिकामा हाल कार्यरत कर्मचारी विवरण	गाउँपालिकामा हाल कुल ४२ जना कर्मचारी कार्यरत छन् । अधिकृत सातौँ तह का २ जना (स्वास्थ्य र शिक्षा), पाँचौँ/ छैटौँ तहका २ जना (कृषि, सुप्र अ, इन्जिनियर, लेखापाल, रोजगार संयोजक, सी अनमि, चौथो/पाँचौ २७ जना र अन्य श्रेणीविहीन कर्मचारी ११ जना ।
भौतिक संरचनाको विकास	गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासनिक भवन निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । वडा नं. ५ बाहेकका वडाका कार्यालय भवन पालिककै स्वामित्वका छन् । हाल ५ शैया भएको अस्पताल निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । वडा नं. ४ र ५ बाहेक का वडाहरूमा भरपर्दो इन्टरनेट सेवा उपलब्ध हुन सकेको छैन ।
विनियोजित बजेट	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत आ.व. ०७८/७९ मा ५ करोड ३२ लाख खर्च भएको थियो भने आ.व. ०७९/८० मा ८ करोड ७२ लाख र चालु आ.व. ०८०/८१ को चैत्र मसान्त सम्ममा ३ करोड ५२ लाख खर्च भएको छ ।

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिका, २०८१)

८.२ आन्तरिक श्रोत व्यवस्थापन

सर्वेक्षणको समयमा गाउँपालिका तथा विभिन्न निकायमा कर तिर्नु भएको छ छैन भनी सोधिएको प्रश्नमा प्राप्त जवाफ तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३८. सर्वेक्षण भएको परिवारले तिरेको कर तथा शुल्क शिर्षक विवरण

विवरण	वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५	जम्मा	प्रतिशत
आय कर तिर्ने परिवार	५०	१४९	५	१५४	२४१	५९९	४८.५
मालपोत/तिरो तिर्ने परिवार	५१	१४९	१७	१७२	२८०	६६९	५४.२
जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क तिर्ने परिवार	५१	१५४	१८	१०७	८७	४१७	३३.८
जडिबुटी निकासी कर तिर्ने परिवार	५१	१३३	८	८५	५३	३३०	२६.७
गाउँपालिकाबाट सेवा लिएर वापत शुल्क	५१	१४०	१४	१३४	१८४	५२३	४२.३
अन्य कर	५१	१४२	११	११५	१२८	४४७	३६.२
अन्य शुल्क	५१	१४३	१२	१२९	१६७	५०२	४०.६
वडागत कुल जम्मा	५१	२९७	२४७	३१७	३२३	१२३५	

(श्रोत: भोटखोला गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१)

अनुसूचि १ घरधुरी सर्वेक्षणको प्रश्नावली

भोटखोला गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, संखुवासभा, कोशी प्रदेशको, घरपरिवार सर्वेक्षण २०८०/८१ को लागि प्रश्नावली

सुसूचित सहमति,

नमस्कार! मेरो नाम .....हो । म भोटखोला गाउँपालिकाद्वारा गरिएको “घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८०/८१ को लागि तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न आएको छु । यो अध्ययनको प्रमुख उद्देश्य भोटखोला गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्नु रहेको छ । यसको लागि गाउँपालिकाले गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण घरपरिवारको विवरण संकलन गर्न लागि रहेको छ । तपाईं यस अन्तर्वार्तामा सहभागी भए वापत मैले तथा गाउँपालिकाले तपाईंलाई केहि पनि नगद वा जिन्सी दिने छैन र तपाईंबाट पनि केही नगद वा जिन्सी लिने छैन । तर यो तथ्याङ्कलाई पनि आधार मान्दै गाउँपालिकाले आगामी दिनमा यहाँको योजना बनाउने हुनाले यसको धेरै महत्व छ । तपाईंसँग अन्तर्वार्ता गर्न लगभग चालिस मिनेट जति समय लाग्ने छ । मैले सङ्कलन गरेका सूचनाहरु “तथ्याङ्क ऐन, २०७९” बमोजिम गाउँपालिका कार्यालयमा गोप्य राखिनेछ र अध्ययनका नतिजा व्यक्तिगत स्तरमा कहिल्यै पनि प्रकाशित हुने छैन । म आशा गर्छु कि मैले सोधेका सबै प्रश्नहरुको उत्तर दिई मलाई सहयोग गर्नु हुनेछ । यो सर्वेक्षणको वारेमा थप जानकारी यहाँलाई आवश्यक भएमा गाउँपालिकामा सम्पर्क गर्न सक्नु हुनेछ ।

अन्तरवार्ताको मिति र अन्तर्वार्ता शुरु गर्दा को समय घण्टा मिनेट [चौबिस घन्टे घडी प्रयोग गर्ने]

भाग १ सर्वेक्षणको पृष्ठभूमि

100. गणकको नाम   101. परिवार/घरपरिवार/संस्था/स्थलको क्र.सं.....

गणकलाई प्रश्न: यो विवरण घरपरिवार वारेको हो कि संस्था तथा स्थलहरुको वारेको हो ? घरपरिवारको विवरण र संस्था तथा स्थलको विवरण मध्ये के हो गणकले छान्ने ।

102. साविकको गाविसको नाम र कोड : 103. साविकको वडा नम्बर.....104. हालको वडा नम्बर..... 105. टोल/वस्तीको नाम 106. घरमूलीको पूरा नाम थर : 107. घरमूलीको लिङ्ग : पुरुष...1, महिला...2, अन्य...9 108. घरमूलीको जात/जातिको नाम: 109. घरमूलीको धर्म:110. घरमूलीको भाषा: 111. सो भाषा परिवारमा बोल्नु हुन्छ? बोल्ने नबोल्ने 112. उत्तरदाताको पूरा नाम: 113. उत्तरदाताको लिङ्ग : पुरुष.....1, महिला.....2, अन्य ...9114. परिवारमा संख्या छन्?..... 115. परिवारको प्रकार: एकल 1 संयुक्त 2 116. घरमूली वा परिवारका कुनै एकको फोन 117. अन्तरवार्ताको परिणाम.....

Q102.को कोड

किमाथाङ्गा...1
हटिया...2चेपुवा...3
पावाखोला...4

सम्भावित जातजातीको

नाम संकलन गर्ने
सम्भावित भाषाको

नाम संकलन गर्ने

Q109 को कोड

बौद्ध.....1
हिन्दू.....2

किश्चियन...3

मुस्लिम.....4
अन्य खुलाउने...9

Q110.को कोड

नेपाली..... 1
भोटे..... 2
शेर्पा..... 3
राई..... 4
नावा..... 5
तामाङ्ग..... 6
अन्य खुलाउने...9

Q118.को कोड

अन्तर्वार्ता पूरा भएको.....1
घरमा कोही नभेटिएको.....2
अन्तर्वार्ता दिन नमानेको.....3
परिवार वसाई सरेको.....4
परिवार अन्तै बस्ने गरेको.....5
अन्य खुलाउने...9

भाग 2: परिवारिक लगत (एकै भान्सामा खाना खाने तथा एकै घरपरिवारमा सुत्ने बस्ने सबैलाई सामावेश गर्ने । हाल घरबाहिर शिक्षा,स्वास्थ्य, रोजगारी,भ्रमण, तीर्थ, पाहुनाको लागि गएका कोही भए पनि समावेश गर्ने । तर विवाह भएर गएका छोरी, छुटिएका छोरा वा परिवारका अन्य सदस्य, मृत्यु भएका सदस्यहरूलाई भने समावेश गराउनु हुदैन)

परिवार का व्यक्ति को ID CODE	परिवार का सदस्य हरुको नामा वली	[नाम] को थर के हो ?	[नाम] को जातिय ता के हो ?	[नाम] को धर्म के हो ?	[नाम] को मातृ भाषा के हो ?	[नाम] को लिङ्ग के हो? पुरुष.....1 महिला...2 यौनिक अल्पसंख्यक अन्य...9	[नाम] को जन्म मिति कति हो? साल महिना गते	[नाम] को पूरा भएको उमेर कति हो?		[नाम] को घरमुली संगको नाता के हो ? घरमुली.....01 श्रीमान्/ श्रीमती...02 छोरा/ छोरी.....03 नाति/ नातिनी ...04 बाबु/ आमा.....05 दाजु-भाइ/ दिदी-बहिनी...06 भतिजा/ भतिजी....07 ज्वाईं/ बुहारी ...08 सासु/ सासुरा....09 अन्य नाता पर्ने...10 अन्य नाता नपर्ने...11	[नाम] हाल परिवार सँगै बस्नु हुन्छ? बस्ने.....1 नबस्ने...2 → यदि 1 आए, Q214मा जाने		[नाम] हाल कहाँ बस्नु हुन्छ? यही जिल्ला.. 1 अर्को जिल्ला. 2 भारत..... 3 खाडी देशर मलेसिया ... 4 द. कोरिया... 5 अन्य देश.... 9		[नाम] मा कुनै किसिमको अपाङ्गता छ कि छैन? छ भने कस्तो प्रकारको? शारीरिक .....1 दृष्टि सम्बन्धी .....2 सुनाई सम्बन्धी.....3 श्रवण दृष्टि बिहिन...4 स्वर र बोलाई.....5 मानसिक.....6 अटिजम .....7 बहु अपाङ्गता .....8 अपाङ्गता नभएको.....99 →99 आए, Q216मा जाने	[नाम] ले कस्तो प्रकारको अपाङ्गता परिचय पत्र पाउनु भएको छ ? रातो.....1 निलो.....2 पहेलो.....3 सेतो.....4 काईं छैन. 99	[नाम] ले कस्तो प्रकारको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनु हुन्छ ? अपाङ्गता.....1 जेष्ठ नगरिक...2 विधवा.....3 एकल महिला...4 दलित जेष्ठ....5 पोषण भत्ता....6 भत्ता नपाएको...7 भत्ता नपाउने.99	15 वर्ष सम्म मात्र [नाम]को जन्म दर्ता गरेको छ ? छ...1 छैन...2
								वर्ष	महिना									
201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217		
01								01										
02																		
03																		
04																		
05																		
06																		
07																		
08																		
09																		
10																		

भाग २: लगातार.....

I D C O D E	10 वर्ष र सो भन्दा माथि					16 वर्ष र सो भन्दा माथी		5 वर्ष र सो भन्दा माथि					5 देखि 17 वर्ष र Q228= 1 लाई मात्र				
	[नाम] को वैवाहिक स्थिति के हो ? अविवाहित ....1 विवाहित .....2 पारपाचुके....3 छुट्टिएको .....4 विधुर/विधवा. 5 →1 आए, Q220मा जाने)	[नाम] को पहिलो पटक विवाह हुँदा कति वर्ष पूरा हुनुभएको थियो ?	[नाम] को मुख्य पेशा र सहायक पेशा के हो ? (पेशासम्बन्धी कोड भर्ने) मुख्य सहायक	[नाम] ले विगत ३ वर्षमा कुनै कृषि तथा गैरकृषि सीपमूलक तालिम लिनुभएको छ कि छैन ? छ ....1 छैन...2	[नाम] ले नागरिकता को प्रमाण पत्र लिनु भएको छ ? छ.....1 छैन.....2	[नाम] ले नागरिकता को प्रमाण पत्र नपाउनुको कारण के हो ? छ.....1 छैन.....2	[नाम] कुनै एक भाषामा अंक सहितको चिठीपत्र लेख्न/पढ्न सक्नुहुन्छ ? सक्ने.....1 नसक्ने.....2	[नाम] कहिल्यै विद्यालय जानु भएको छ? छ..... 1 छैन... 2 → यदि 2 आए, Q234 मा जाने	[नाम] ले पूरा गरेको शैक्षिक तह कुन हो ? कोड भर्ने	[नाम] हाल पढ्दै हुनुहुन्छ ? (अनौपचारिक शिक्षालाई पनि समावेश गर्ने) ? छ ....1 छैन...2 → यदि 2 आए Q234 मा जाने	[नाम] हाल कति कक्षा/तहमा पढ्दै हुनुहुन्छ ? कोड भर्ने	[नाम] कस्तो किसिमको स्कूल/कलेज मा पढ्नुहुन्छ ? सामुदायीक...1 निजी.....2 प्राविधिक...3 अन्य खुलाउने 9 प्रोड कक्षा.....99 → यदि 1 देखि 9 र 5 देखि 15 वर्ष माथिको उमेरको भएमा Q234 जाने	[नाम] स्कूल कतिको जाने गरेको छ? सधैं (प्राय) ..1 धेरैजसो...2 कहिलेकहीं...3	[नाम] ले विगत 12 महिनामा कुनै छात्रवृत्ति पाउनु भएको छ ? पाएँ ....1 पाइँन...2	[नाम] विद्यालय छोडेर पनि काममा जाने गरेको छ? छ ....1 छैन...2 → यो प्रश्न सोधेर Q235 मा जाने	[नाम] ले पढाई छाड्नु वा कहिल्यै स्कूल नजानुको मुख्य कारण के हो? कोड भर्ने	
201	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234
01																	
02																	
03																	
04																	
05																	
06																	
07																	
08																	
09																	
10																	

भाग २: लगातार.....

I D C O D E	सबैलाई							(४ वर्ष ११ महिना २९ दिनसम्म मात्र) ५ वर्ष मुनिकालाई मात्र सोध्ने ?								
	[नाम] लाई कुनै दीर्घरोग लागेको छ कि छैन ? कोड भर्ने	[नाम] विगत तीस दिनमा कुनै मौसमी प्रकारको विरामी पनुभयो ? परेको .1 नपरेको.2	[नाम] विगत तीस दिनमा के विरामी हुनुभयो ? यदि ११ आएमा प्रश्न २४२ मा जाने	[नाम] को विरामी को उपचार गर्नुभयो कि भएन ? गरेको....1 नगरेको...2 → यदि 2 आए, Q241 मा जाने	[नाम] को विरामी को उपचार पहिलो पटक कहाँ गर्नु भयो ? कोड भर्ने	[नाम] को विरामी उपचार खर्च कसरी जुटाउनु भयो ? → Q242 मा जाने	[नाम] को विरामी उपचार नगराउनुको कारण के हो ?	[नाम] लाई गत हप्ता फाडापखाला लागेको थियो ? थियो....1 थिएन...2 थाहा छैन .3	[नाम] लाई कहिल्यै खोप लगाउनु भएको छ ? छ....1 छैन...2 थाहा छैन.3	[नाम] को खोप कार्ड छ ? छ....1 छैन...2 थाहा छैन.3	[नाम] लाई टिबि विरुद्धको BCG खोप लगाउनु भएको छ ? लगाएको.1 लगाउदै गरेको...2 नलगाएको.3	[नाम] लाई पोलियो विरुद्धको POLIO खोप लगाउनु भएको छ ? लगाएको....1 लगाउदै गरेको...2 नलगाएको...3	[नाम] लाई टिबि विरुद्धको DPT-HEP.B-HIB खोप लगाउनु भएको छ ? लगाएको....1 लगाउदै गरेको...2 नलगाएको...3	[नाम] लाई विरुद्धको PNEUMOCOCCAL खोप लगाउनु भएको छ ? लगाएको....1 लगाउदै गरेको...2 नलगाएको...3	[नाम] लाई निमोनिया रुवेला विरुद्धको MEASLES RUBELLA खोप लगाउनु भएको छ ? लगाएको....1 लगाउदै गरेको...2 नलगाएको...3	
201	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	
01																
02																
03																
04																
05																

235 को लागि कोडहरू : दीर्घ रोग (मुटु..1 क्यान्सर ..2, सुगर..3, दम..4, बाथ..5, टिबि..6, उच्च रक्तचाप..7, ग्यास्ट्रिक..8, थाईराईड..9, एच आई भि एड्स..10, मानसिक समस्या...11, दुई वा दुईभन्दा बढी रोग भएको ...12, अन्य/खुलाउने)..13, कुनैपनि रोग नभएको..14

२३७

- भाडापखाला ०१
- आउ ०२
- निमोनिया / रुपाखोकी ०३
- मीलो ज्वरो मलेरिया ०४
- मन्य ज्वरो ०५
- झालाको रोग ०६
- भयरोग (टीबी).....०७
- दाहुरा ०८
- कमलपित्त (जन्डिस) ०९
- जुका परेको १०
- चोटपटक ११
- मन्य १२

२३९

- ३. स्वा /स्वास्थ्य /प्रा स्वा केन्द्र.....०१
- सरकारी अस्पताल ०२
- घुम्ती क्लिनिक ०३
- आयुर्वेद केन्द्र ०४
- श्रीपथि पसल /क्लिनिक ०५
- निजि अस्पताल ०६
- स्वास्थ्यकर्मी को घर ०७
- अन्य.....०८
- नजौँचीएको १९

- २४०. उपचार खर्च जुटाउने तरिका
- आफ्नै आम्दानी १
- ऋण लिएर २
- सापटी लिएर.....३
- स्वास्थ्य विमा ४
- निशुल्क /सहुलियत् उपचार ..५
- अन्य खुलाउने ६

- २४१. उपचार नगराउनुको कारण
- उपचार गर्ने ठाउँ नभएर ...०१
- उपचार गर्ने ठाउँ टाढा भएर २
- डाक्टर नभएर ... ३
- खर्च नभएर ४
- रोग यधीर नभएर
- अन्य ५

भाग ३: घरपरिवारको आर्थिक अवस्था

301. तपाईंको परिवारका कति सदस्यको यस गाउँपालिकाको मतदाता नामावलिमा नाम छ ?

मतदाता नामावलिमा नाम हुनेको सङ्ख्या.....

302. तपाईंको घर कति वटा छ ? संख्या

303. तपाईंका यस घरमा कतिवटा परिवार (खाना छुट्टै खाने चुल्हो रहेको) बसेको छ ?
(एकभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

परिवार संख्या.....

304. तपाईंको परिवार बसिरहेको घरको स्वामित्वको स्थिति के हो?

आफ्नै घर (पुरुषको स्वामित्व).....1

आफ्नै घर (महिलाको स्वामित्व).....2

भाडामा लिएको.....3

निःशुल्क उपलब्ध.....4

ऐलानी जग्गा.....5

305. तपाईंको परिवारले प्रयोग गरेको घर कति तलाको छ?

एकभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा लेख्ने)

306. तपाईंको परिवारले भान्साको रूपमा छुट्टै कोठा प्रयोग गरेको छ ?

छ.....1

छैन.....2

307. तपाईंको घरको गारोको प्रमुख निर्माण सामग्री के हो ? (एकभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

सिमेन्ट जोडाई भएको ढुंगा/ईटा.....01

माटो जोडाई भएको ढुंगा/ईटा.....02

काठ.....03

जस्ता पाता.....04

काँचो ईटा.....05

बाँस/स्याउला/पाल.....06

अन्य खुलाउने.....07

बाहिरी भित्ता नभएको.....99

308. तपाईंको घरको छानोको प्रमुख निर्माण सामग्री के हो ? (एकभन्दा बढी घर भएमा मूल घरको विवरणका आधारमा एकमा मात्र चिन्ह लगाउने)

खर/पराल/छ्वाली.....1

काठ/फल्याक.....2

जस्ता/टिन.....3

ढलान/सिमेन्ट.....4

टायल/खपडा/फिँगटी/ढुंगा.....5

पाल, प्लाष्टिक, स्याउला.....6

अन्य खुलाउने.....9

309. तपाईंको घरमा प्रयोग गरिने बत्तीको प्रमुख स्रोत के हो ?

बिजुली.....1

गोबर/वायोग्यास.....2

चारज हुने लाईट.....3

टुकी (तेल/मट्टितेल).....4

सोला.....5

अन्य खुलाउने.....9

310. तपाईंको परिवारको लागि खानेपानीको मुख्य स्रोत के हो ?

घरआँगनभित्रै पाइपबाट आउने.....1

सार्वजनिक धाराको पाइपबाट आउने.....2

भण्डार गरिएको वर्षाको पानी.....3

मुल/नदी, पोखरी, खोला/अन्य खुला-संरक्षण गरिएको पानीको स्रोत.....4

मुल/नदी, पोखरी, खोला/अन्य खुला-संरक्षण नगरिएको पानीको स्रोत.....5

अन्य खुलाउने.....9

311. तपाईंको परिवारले खाना पकाउन/तताउन सामान्यतः कस्तो प्रकारको ईन्धन प्रयोग गर्दछ ? (मुख्य दुई वटा)

दाउरा.....1 A. मूख्य

बाली शेष (मुस/पराल/छ्वाली/ढोड).....2

मट्टितेल.....3 B. दोश्रो

बिजुली.....4

सिलिण्डर ग्यास.....5

गोबर ग्यास.....6

दोश्रो उत्तर नभएको.....9

(→2 बाएमा 313 मा जाने 3 देखि 6 उत्तर आउनेको हकमा Q314 मा जाने

312. यदि Q310 मा दुईवटा उत्तर मध्ये एउटामा 1 (दाउरा) उत्तर आएमा, एक भारी दाउरा खोजेर ल्याउन तपाईंलाई पैदल कति मिनेट लाग्छ ?
(दाउरा किनेर प्रयोग गरेको भए 999 लेख्ने)

313. के तपाईंको परिवारले धुवाँ रहित चुल्हो बनाएको छ ?
छ.....1
छैन.....2

314. तपाईंको परिवारले कस्तो खालको चर्पी प्रयोग गरेको छ ?
सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फ्लस भएको चर्पी.....1
सेप्टिक ट्याङ्कमा जोडिएको फ्लस भएको चर्पी.....2
सुधारीएको घरायसी चर्पी.....3
खुला/खाल्डे घरायसी चर्पी.....4
शौचालय नभएको/खुला टाउं (वन).....9

315. तपाईंले नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको वारेमा सुन्नु भएको छ?
छ.....1
छैन.....2
स्वास्थ्य विमाको वारेमा थाहा छैन.....9

316. तपाईंको परिवारले जीवन विमा गर्नु भएको छ?
छ.....1
छैन.....2
जीवन विमाको वारेमा थाहा छैन.....9

317. तपाईंको परिवारको बैंकमा खाता छ?
महिलाको नाममा छ.....1
पुरुषको नाममा छ.....2
दुवैको नाममा छ.....3
बैंक खाता छैन.....4

318. तपाईंको घरको निर्माण गराउदा भुकम्प प्रतिरोधि विधि अपनाईएको छ ?
छ.....1
छैन.....2

319. तपाईंको परिवारले आफ्नो घरको नक्सा पास गाउँपालिकामा गराउनु भएको छ ?
छ.....1
छैन.....2

320. तपाईंको परिवारको यस गाउँपालिकामा आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा छ ?
छ.....1
छैन.....2 → Q330

तपाईंको परिवारको स्वामित्वमा भएको जग्गाको विवरण दिनुहोस् । (प्रत्येक जमिनको वारेमा एक एक गरेर सोच्ने र नभएको शिर्षकमा 0 लेख्ने) ।

जग्गाको किसिम	क्षेत्रफल (आफ्नो स्वामित्वमा भएको मात्र रोपनीमा लेख्ने)					उक्त जग्गा मध्ये महिला सदस्यको स्वामित्वमा जग्गा छ ?		खेत र बारी मध्ये बाँकी जमिन छ? छ.....1 छैन...2 → 2 आए अर्को	तपाईंको जग्गा खेत बारी कति बाँकी छ?
	.....जग्गा छ कि छैन? छ...1 छैन...2 → 2 आए अर्कोमा जाने	12 महिने पानी लाग्ने	वर्षात मा मात्र पानी लाग्ने	पानी नलाग्ने	जग्गा	जग्गा छ कि छैन? छ...1 छैन...2 → 2 आए Q328	क्षेत्रफल (रोपनीमा)		
321	321	322	323	324	325	326	327	328	329
1. घरघडेरी									
2. खेत									
3. बारी									
4. पाखो/वन									

नोट: खेत र बारीको लागि मात्र सिन्चित र असिन्चित क्षेत्रफल लेख्ने । साथै गाढा कालो गरिएको टाउंमा लेख्न पर्दैन । → यो प्रश्न सोधेर Q331 मा जाने

330. तपाईंको परिवारको आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा नहुनुको कारण के हो ?
सुकुम्बासी भएकोले.....1
बाबु बाजे बाट अंश नपाएकोले.....2
प्राकृतिक प्रकोपबाट पूर्ण नोक्सान भएकोले...3
डेरा गरि बसिरहेकोले.....4
ऐलानि जमिनमा बसेको.....5

331. के तपाईंको परिवारले अरुको खेत वा वारी अधिया/ठेक्कामा कमाई गर्नु भएको छ ?

छ..... 1

छैन..... 2 → Q333

332. अरुको खेत वारी अधिया वा ठेक्का गर्नु भएकोछ भने त्यसको क्षेत्रफल कति छ ?

खेतको क्षेत्रफल .....   --

वारीको क्षेत्रफल.....   --

333. **Check:** तपाईंको परिवारले (आफ्नो वा अरुको जमिनमा) खेतिपाति गर्ने गर्नु भएको छ ? (अधिया र ठेक्का दिए वापत आएको उत्पादन समावेश गर्ने)

छ 1 छैन 2 → Q335

334. तलकामध्ये कुनकुन अन्न बालि लगाउने गर्नु भएको छ ? (प्रत्येक अन्नबालिको बारेमा एक एक गरेर सोध्ने)

अन्न बालीको प्रकार	A. विगत 12 महिनामा..... वारी लगाउनु भयो? लगाएँ...1 लगाईन...2 →2 आए अर्कोमा जाने	B. विगत 12 महिनामा जम्मा कति उत्पादन भयो?	C. उत्पादनको ईकाई के हो? मुरी..... 1 पाथी..... 2 मन..... 3 किलो..... 4 विन्टल... 5
01. धान			
02. मकै			
03. गहुँ			
04. जौ			
05. कोदो			
06. आलु			
07. फापर			
08. गेडागुडि			
09. दलहन			
10. तेलहन			
11. तरकारी			
12. फलफूल			
13. अन्य			

335. तपाईंको घरपरिवारको करेसावारी छ ?

छ..... 1

छैन..... 2

336. तपाईंको परिवारले बेमौसमी तरकारी खेति गर्ने गर्नु भएको छ?

छ..... 1

छैन..... 2

बेमौसमी तरकारी खेतिवारे थाहाछैन... 9

337. तपाईंको परिवारले खेतिपातिमा आधुनिक/विकासे मलको प्रयोग गर्ने गर्नु भएको छ ?

छ..... 1

छैन..... 2

338. तपाईंको परिवारले प्राङ्गारीक मलको प्रयोग गर्नु भएको छ?

छ..... 1

छैन..... 2

प्राङ्गारीक मलकोवारे थाहा छैन..... 9

339. तपाईंको परिवारको आम्दानीका स्रोतहरु के के हुन् ? (प्रत्येकको बारेमा एक एक गरेर सोध्ने)

आम्दानीका शिर्षकहरु	हो... 1, होईन... 2
01. कृषि (सबै कृषि बालीहरुको उत्पादन तथा विक्री)	
02. पशुपालन (सबै पशुपक्षिहरुको उत्पादन तथा विक्री)	
03. कृषि ज्यालादारी	
04. गैर कृषि ब्यावसाय	
05. गैर कृषि ज्यालादारी	
06. जागिर/नोकरी	
07. वैदेशिक रोजगार	
08. कमिशन, मुनाफा, पेन्सन	
09. पर्यटन क्षेत्रको काम	
10. जडिवृटि खेती तथा विक्री	
11. दुग्ध पदार्थ विक्री	
12. अण्डा विक्री	
13. अन्य खुलाउने	

340. परिवारको सरदर वार्षिक आम्दानी कति छ ?
 (रु हजारमा उल्लेख गर्ने)
341. परिवारको सरदर वार्षिक खर्च कति छ?
 (रु हजारमा उल्लेख गर्ने)
342. तपाईंको कृषि उत्पादनले मात्र वर्ष भरिमा कति महिना दुक्क सँग खान पुग्छ ?
 दुक्क सँग खान पुग्ने महिना → यदि 12 आएमा Q348 मा जाने
343. तपाईंको परिवारलाई सबैखाले आम्दानि बाट वर्ष भरिमा कति महिना दुक्क सँग खान पुग्छ ..... → यदि 12 आएमा Q348 मा जाने
344. विगत 12 महिनामा कुनै दिन खाना नभएको कारण तपाईं वा तपाईंको परिवारका सदस्य भोकै बस्नु परेको थियो कि थिएन ?
 थियो..... 1
 थिएन..... 2 → Q348
345. विगत 12 महिनामा यस्तो भोकै रहने अवस्था कतिको आएको थियो ?
 एकदमै कम..... 1
 कहिलेकाहीं..... 2
 सधैं..... 3
 कहिल्यै परेन..... 9
346. खान नपुग्ने महिनामा/समयमा कसरी मुख्यतया खाद्यान्न जुटाउने गर्नु भएको छ ?
 [हो...1,होईन...2]
 ऋण लिएर खाने..... 1
 आधा पेट खाने..... 2
 कन्दमुल खोजेर खाने..... 3
 चल अचल सम्पत्ति बेच्ने..... 6
 अनुदानबाट चलाउने..... 5
347. तपाईंको परिवारलाई यस्तो अवस्था आउनाको मुख्य कारण के थियो ?
 [हो...1,होईन...2]
 खेतियोग्य जमिनको कमि..... 1
 खेतिमा काम गर्ने मान्छेको कमि..... 2
 उत्पादन कम भएकोले..... 3
 बालिमा क्षति भएकोले..... 4
 आर्थिक समस्या..... 5

सिंचाईको समस्या..... 6

अन्य खुलाउने..... 7

348. तपाईंको परिवारमा विगत 12 महिनामा रेमिट्यान्स (विदेश तथा स्वदेशबाट आउने पैसा) आयो ?

आयो..... 1

आएन..... 2 → Q351

349. यदि आयो भने जम्मा कति रकम आयो ? (वर्ष भरिमा आएको रकम सबै जोडेर लेख्ने)

जम्मा रकम.....

350. तपाईंको परिवारले सो रकम के के मा खर्च गर्नु भयो ?

खाद्यान्न किन्न..... 01 मुख्य

खेतिपाती/पशुपंक्षीको लागि..... 02 दोस्रो

शिक्षा..... 03

व्यापार, व्यावशाय आदिमा लगानी..... 04

घर, जग्गा, गाडी आदिमा लगानी..... 05

ऋण तिर्न..... 06

सामाजिक संस्कार (विहे/जन्म/मृत्यु,चाड)... 07

बचत..... 08

लत्ताकपडा..... 09

स्वास्थ्य उपचार..... 10

अन्य खुलाउने..... 11

दोश्रो उत्तर नभएको..... 99

351. तलकामध्ये कुनकुन सामान तपाईंको घरपरिवारको स्वामित्वमा छन् ?

A. सामान (प्रत्येक सामानको बारेमा एक एक गरेर सोध्ने)	B. ....सामान छ ? छ..... 1 छैन..... 2
01. टेलिभिजन	
02. रिफ्रिजरेटर (फ्रिज)	
03. कम्प्युटर/ल्यापटप	
04. मोपेड/स्कूटर/मोटरसाइकल	
05. कार/भ्यान	
06. बस/ट्रकट/ट्र्याक्टर	

07. सोलार	
08. शहरमा घडेरी	
09. अन्य ठाउँमा खेतियोग्य जमिन	
10. मोबाइल फोन/ टेलिफोन	
11. रेडियो/टिप	
12. भीसीआर/भीसीडी	
13. डिसहोम/केवल	

352. तपाईंको परिवारले पशुपंक्षीहरु पालेको छ ?

छ..... 1

छैन..... 2 → Q354

353. तपाईंको परिवारले कुन कुन पशुपंक्षि पालेको छ ? (कसैले अंधिया लिएको/दिएको भए पनि पूरै लेख्ने । साथै सौखका लागि पालेका पशुपंक्षि जस्तै: विरालो, कुकुर, सुगा, मैना आदि नलेख्ने ।)

पशुपंक्षीको नाम	A. हाल पालेको छ ?	B. यदी छ भने, संख्या
प्रत्येक पशुपंक्षीको वारेमा एक एक गरेर सोध्ने	छ.....1 छैन.....2 → 2 आए Q354C	
1. गोरु/गाई		
2. रांगा/भैसी		
3. बाखा /खसी/बोका		
4. भेंडा/ भेंडी /च्यांग्रा		
5. सुंगुर/बंगुर/बंदेल		
6. घोडा/गधा/खच्चर		
7. कुखुरा/हाँस/ परेवा/तित्रा		
8. अन्य पशुपंक्षी खुलाउने		

354. तपाईंको परिवारले कुन कुन कर तिर्नुभएको छ ?

[हो...1, होईन...2]

मालपोत/तिरो.....

आयकर.....

जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क.....

अन्य खुलाउने.....

355. तपाईंको परिवारले कस्तो किसिमको परम्परागत ज्ञान/शीपको प्रयोग गरिरहनु

भएको छ ? बेत, बाँस तथा काठको काम 01

राडी पाखी बुन्ने 02

रक्सी जाँड आदी बनाउने 03

टोपी, स्वेटर, घरेलु कपडा आदी बुन्ने/सिउने..... 04

माटोको सामान बनाउने ..... 05 धातु तथा ढलौट आदीको सामान बनाउने .. 06

छालाको काम गर्ने..... 07 जडीबुटी संकलन गरी औषधि तयार गर्ने 08

जातीय पुरोहित..... 09 जाल बुन्ने/माछा मार्ने..... 10

परम्परागत शीप नभएको..... 11

अन्य (खुलाउने)..... 12

356. उक्त परम्परागत ज्ञान/शीपलाई सुधार गर्नका लागि मूख्यरूपमा के कुराको आवश्यकता भएको महसुस गर्नु हुन्छ ?

शीप विकास तालिम..... 1 बजारको विकास 2

कच्चा पदार्थ आपूर्ति..... 3 सहूलियत ऋण..... 4

प्रविधिमा सुधार..... 5 सो शीप प्रयोग गर्न नचाहाने..... 6

अन्य (खुलाउने)..... 9

357. परिवारमा घटेका व्यक्तिगत घटनाको दर्ता कहाँ गराउनु पर्छ भन्ने थहा छ ?

[गाउँपालिका...1, बडा...2 अन्य .. 3, थाहा छैन .. 9]

जन्म.....

मृत्यू.....

विवाह.....

वसाई सराई.....

पारपाचुके (सम्बन्ध विच्छेद) .....

358. तपाईंको परिवारमा विगत 3 वर्ष भित्र घटेका व्यक्तिगत घटनाको दर्ता गराउनु भएको छ ?

[छ...1, छैन...2]

जन्म.....

मृत्यू.....

विवाह.....

वसाई सराई.....

पारपाचुके (सम्बन्ध विच्छेद) .....

359. तपाईंको पारिवारिक जीवनस्तर सुधार्न सबभन्दा बढी महत्वपूर्ण तीन आवश्यकता के के हुन् भन्ने ठान्नुहुन्छ ?

- रोजगार/स्वरोजगारको अवसर..... 1 पहिलो प्राथमिकता
- शीपमूलक/आयमूलक तालिम..... 2
- शिक्षा..... 3 दोस्रो प्राथमिकता
- राम्रो स्वास्थ्य..... 4
- जग्गा जमीन..... 5 तेस्रो प्राथमिकता
- दोस्रो/तेस्रो प्राथमिकता नभएको..... 9

360. तपाईंको टोल समुदायको जीवनस्तर उकास्न सबभन्दा बढी महत्वपूर्ण तीन आवश्यकता के के हुन् भन्ने ठान्नुहुन्छ ?

- सडक..... 01
- विद्यालय (भवन/शिक्षक उपस्थिति)..... 02 पहिलो प्राथमिकता
- स्वास्थ्य केन्द्र (भवन, कर्मचारी र औषधी)..... 03
- कल्मर्ट/ढल निकास..... 04 दोस्रो प्राथमिकता
- विजुली..... 05
- सरसफाइका सुविधा..... 06 तेस्रो प्राथमिकता
- खानेपानीको स्रोत..... 07 सिंचाइ..... 08
- यातायात..... 09 सन्चार..... 10
- भूक्षय/बाढि/पहिरो रोकथाम..... 11 शान्ति सुरक्षा..... 12
- दोस्रो/तेस्रो प्राथमिकता नभएको..... 99

361. तपाईंको घर कस्तो प्राकृतिक जोखिम भएको ठाउँमा छ? (मुख्य एक)

- पहिरोको जोखिम..... 1 वाढिको जोखिम 2
- जंगली जनावारको जोखिम..... 3 भिर पाखो..... 4
- खाने पानीको अभाव..... 5 भुकम्पको जोखिम..... 6
- कुनै जोखिम छैन..... 9

362. तपाईंको घर परिवारको जोखिम पारिवारिक योजना बनेको छ ?

छ .....१ छैन.....२

363. विगत ३ वर्षमा तपाईंको परिवारको कुनै सदस्य(हरू)को कुनै किसिमले

मृत्यु भयो ? भयो.....१ भएन.....२ (यदि २ आएमा → 365)

364. यदि मृत्यु भएको भए कृपया मृतक(हरू)को लिंग, उमेर तथा कारण बताइदिनुहोस् ।

क्र.सं.	A. लिंग पुरुष...1 महिला...2 अन्य.....3	B. मृत्यु हुंदाको पुरा उमेर	C. मृत्यु हुनाको कारण उमेरको कारणले....1 आत्महत्या.....2 सडक दुर्घटना.....3 रोग, विमार.....4 अन्य दुर्घटना.....5 प्राकृतिक विपत्ति, प्रकोप 6 सर्पको टोकाई.....7 अन्य.....8
1			
2			
3			
4			

मातृ , शिशु , स्वास्थ्य तथा अन्य विवरण

(निर्देशन: यो खण्ड सम्भव भएसम्म महिलालाई सोध्ने)

365. तपाईंको (घरमूलीको) हाल सम्म कुनै बच्चाको जन्म भएको छ कि छैन ?

छ.....1

छैन.....2 → 374

366. तपाईंको पहिलो बच्चा जन्मदा बच्चाको आमा कति वर्ष पुरा हुनुभएको थियो ?

.....

367. तपाईंको सबैभन्दा सानो बच्चा (नाम:.....) गर्भमा हुंदा तपाईंले कति पटक गर्भको

जाँच गराउनुभयो ? पुरा पटक

प्रोब गर्ने: गर्भ रहेको ४, ६, ८ र ९ महिनामा जम्मा ४ पटक जर्चाउनु पर्दछ ।)

368. उक्त बच्चा (नाम) गर्भमा हुंदा तपाईंले टि.टि./टि.डि. सुई लगाउनुभयो कि भएन ?

लगाएको.....१ नलगाएको.....२ थाहा छैन.....३ याद भएन.....९

369. उक्त बच्चा गर्भमा हुंदा तपाईंले आईरन/फोलिक एसिड चक्कि कति दिन लिनुभयो ? याद भएन.....९९९

आईरन चक्कि लिएको दिन (प्रोब गर्ने: अनुमानित दिन) .....

370. उक्त वच्चा (नाम) गर्भमा हुँदा तपाईंले जुकाको औषधि लिनुभयो ?

लिएँ...१ लिईन...२ याद भएन...९

371. तपाईंले सबैभन्दा पछिल्लो पटकको वच्चा कहाँ जन्माउनुभयो ?

घरमा.....१ सरकारी अस्पतालमा.....२
स्वास्थ्य चौकी.....३ निजी अस्पताल/नर्सिगहोम.....४
जंगल/खेत/हाटवजार/मेलापात.....५ अन्य (खुलाउने).....६

372. (३७२ मा १ वा ५ उत्तर आएमा मात्र) स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी नगराउनुको कारण के हो ?

सुत्केरी गराउने ठाउँ नभएर...१ डक्टर नभएर...२
खर्च नभएर...३ ठाँउ टाढा भएर...४ अन्य (खुलाउने).....५

373. तपाईंले पछिल्लो पटकको सुत्केरी हुँदा ४२ दिन भित्र भिटामिन-ए क्याप्सुल खानुभयो ?

खाँए...१ खाईन...२

374. अन्त्यमा तपाइको केहि सुझाव छ कि ?

अन्तर्वार्ता समाप्त हुदाको समय: घण्टा   मिनेट   चौविस घण्टे घडि प्रयोग गर्ने

तपाईंको अमूल्य समयको लागि धेरै धेरै धन्यवाद

अनुसूची २ गणक अभिमुखीकरणको माईन्युट

आम तिति २०८० फागुन महिना ६ र सात गते दुई दिन भोटखोला गाउँपालिकाको द्याधुरी सर्वेक्षण २०८० को प्रयोगकर्ता लागे तपासिलेको उपस्थितिमा गणकलाई प्रमानलेको आभेसुखिउण कार्यक्रम सम्पन्न गरियो र द्याधुरीको गर्दै सक्रियतापूर्वक गठाना कार्य गर्ने निर्णय गरियो।

उपस्थिति	नाम	मो नं.	हस्ताक्षर
वडा नं. १	चानश्याम सुब्बा	९८६१०८९६१५	
वडा नं. २	चिसोपुष्पकोट मोटे	९७६२९५५१९६	chisopushpak
वडा नं. ३	टेसी लामु मोटे	९८५२५९५१७२	tesilam
वडा नं. ३	डाइहोमो मुनि	९८५०९८८३०२	Dahomu
वडा नं. ३	कमला राय	९८५१७७९२१५०	Kamla
वडा नं. ४	हेल्मुडु मोटे	९८६२९५५२१५	helmutu
वडा नं. ४	विशाल मोटे	९८६२१३९९७९	visal
वडा नं. ५	सुनेशा राई	९८६०३७५००५	sunesharai
वडा नं. ५	रुद्र राय तामाङ	९८५५५९५९९९९	rudrarai
प्रशिक्षक	लोचन महराई	९९५११२१९५	lochan
प्र.प. अधिकृत	राजिव अधिकारी	९८५०८६५३१	rajiv
सूचना प्रदायक अधिकृत	डेबेन्द्र कुमाल	९८५९५४३०९७	debendra
प्रशिक्षक	देवराज महराई	९८५९८९५७३९	devraj

अनुसूचि ३ गणक अभिमुखीकरणका तस्विरहरु

